

NOORTE ELU

NR. 6

1927

„Kristuse ja koguduse eest”
**E. Usklikkude Noorte (uskude-
vaheline) C. E. Liit.**

Juhataja: Peeter Sink — Tallinna, Villardi tn. 7—1
Laekahoidja: B. Espenberg — Tallinna, Imanta tn. 5
Kirjatoimetaja: E. Ader — Tallinna, Tehnika tn. 5—9
„Noorte Elu“ — toimet. aadr.: Tallinna, Israeli tn. 12—6
„ „ — talituse „ „ Villardi tn. 7—1
„ „ — kirjad „ „ Postkastnr. 284.

„**NOORTE ELU**“ maksab aastas:

lihtpaberil postiga . 130 mk., postita . 120 mk.
heal „ „ . 200 „ „ 190 „
Välismaale lihtpaberil 180 „ heal paberil 250 „

Maailma tõstepunkt.

„Andke mulle üks toetuspunkt ja ma tõstan üles maakera,“ ütelnud kord kuulus füüsik Arhimeses, kes kangide süsteemi nii tähtsaks pidas.

Tööpoolest, suuri raskusi võime kangide abil üles tõsta, kui meil selleks aga toetuspunkt on olemas. Suured ja rasked raudtee veduridki tõstatetakse kangide abil üles mõne inimese jõuga. Nii palju muud veel. Kuid maailma üles tõsta pole senini veel keegi suutnud. Inimlik tarkus pole leidnud seda toetuspunkti. Ta ei leiagi.

Jumal aga on teinud selle võimalikuks, millest Arhimeses unistas. Jumala tarkus on palju suurem, kuigi inimesed seda teada ei taha. Ta on seadnud kindla, kõikumata toetuspunkti ja on sellega üles kaalunud maailma.

Missugune on see punkt? Ei mitte mõni Mars, ega Venus, või mõni kolmas meile tuntud planeet, vaid — Kolgata. Terve äralangenu maailm oma suurte ja väikeste pattudega, algusest lõpuni on üles kaalunud Kolgatal. Siin ilmus Jumala armastus nii muutmata ja suur, nagu Issand ise ütleb; „Sest nõnda on Jumal maailma armastanud, et Ta oma ainusündinud Poja on annud, et ükski, kes Tema sisse usub ei pea hukka saama, vaid et temal igavene elu peab olema.“ Joh. 3:16. Au ja kiitus Jumalale! — Seda oligi vaja, sest poleks Kolgata tööd, oleksime kõik paratamata oma pattudes hukkunud. See maksab ka sinu ja minu kohta! Meiegi patud on Kolgatal üles kaalunud s. o. lepitud Jumala igaveses armastuses. Jah,

meie Õnnistegija Jeesuse Kristuse läbi on see tehtud — Tema oli Jumala käes kangiks selle üleskaalumise juures. Tema pidi ühelt poolt maailma pattude raskust kandma, selle rõhumist tundes ja teiselt poolt Jumala õiget viha ja kohut patu peale nii raske rõhumisena väljakannatama — Jeesaja 53:4—10. Kuid Ta kandis maailma toetades Jumala armastusele patuse inimsoo vastu. Viis üles puu peale maailma patud, 1. Peetr. 2:24. Ja suri. Murdus kang Jumala käes, kuid mitte enne, kui maailm üles tõstetud — igavene äralangenu korda saadetud, kostis ristipuult vägev võiduhüüe surija Õnnistegija suust: „See on lõpetatud!“

Ta lasi seda enesega sündida. Vabatahtlikult andis Ta end selleks — suri, et aga meid päästa. Ah, milline armastus meie patuste vastu põles selles südames! Inglise igatsevad kummargile sellesse vaadates aru saada sellest ja ei mõista mitte. Nii suur on see!

Oh sõber, kas Sulle Kolgata juba sellena ära tuntud? Või lähed veel põlglikult ja ükskõiksest sellest mööda? Ja kuhu? — lähed hukatuse poole. Jää kord seisma ja vaata uskus Kolgatale, et sa võiksid elada — igavesti elada, usus hingama jäädes Kolgata tööle — Jumala muutmata armastuse punktile. Sellel pole ühtegi pidet ja su rasked patud kaaluvad sind alla igavesse pimedusse — hukatuse kuristikku.

P. Sink.

Ärge unustage haigeid, vaeseid!

Võimalus armastusega teenida kõigil ostes, annetades lilli neile 25. septembril k. a., mil korraldatud

Lillepäev

Luiise 11. Sin. Risti ruumes. Algus k. 4 p. l. Annetusi võetakse vastu samas. 24. 927.

Uga mis on pärast?

Astusin ilusal talwifel hommikul Pariisi omnibussi: Elatand daam noormehega, kellel lilled käes, katsus ka veel pääle saada. Ma aitafin daami pääle, kuna noormees tuli ise järele. Waewalt istund mu kõrwale pääsis talt lause: „Uga mis on pärast?“ Ma wabandafin, sest wõib olla, ehk muljusin natuke lilli. Ent siiski waatas ta karmilt mu filmi, ning au andes kordas ta: „Uga mis on pärast?“

Daam palus wabandada ning mitte tähelpanu pöördä oma poja kummalisele ülalpidamisele; natuke aja pärast rääkis ta mulle järgmist:

Tema poeg oli kihlatud enne sõda kena neiuga, kes armastas ilmalõbu. Noore ohwitseri, Leone de Sainte-Armane'i, huwid olid temaga ühesugused.

Kord ütles keegi naisterahwas sellele neiuale: „Ei igawesti pole teie noor ega ilus ega alati ei kumardu teie ees maailm ja kõik lõpeb teiega niisama nagu teistega. Uga mis on pärast?“

Mõeldes selle üle wastas ta: „Mis on pärast? Daam, ma pole kordagi mõelnud selle üle, aga tänafest päewast hakkän ma seda tegema.“

Ta pidas sõna. Ja mõnikord tahtiski unustada, ent siiski ei saand. Need sõnad: „See kõik lõpeb teiega niisama nagu teistega. Uga mis on pärast?“ kiufafid teda alalõpmata. Ilmsi wõi unes kuulis ta küsimust: „Uga mis on pärast?“ Sel ajal jatkufid kutsed kõikfuguseile pidudele ikka edasi ning wõeti ka wastu niisama hästi. Billanca de Monrouge kaotas oma endise hubafufe ning laul ja tantfid ei pakkund talle suurt huwi, ent see kõik jäi tähelepänemata tema sõbrataridest. Kõik läks korralikult, kuid äkki keeldus kord minemast oma sõbratari pulma. Leone katsus teda meelitada sinna ning ütles, et ta peab nimelt kaasa tulema, sest mis mõeldakse siis, kui ta lähleb üksi? Uga neiu jäi oma otsufusele kindlaks.

Katsudes warjata oma pettumust külsis peigmees neid takistawaid põhjufeid. Neiu wastas: „Leone, see kõik lõpeb, aga mis on pärast? Kui see elu oleks wiimne, siis wõiks nautida neist maailma lustidest, aga ma olen weendund, et on veel teine elu. Sellepärast ei wõi ma tulla sinna ja palun ka teid mitte minna.“ Ohwitser ei wastand mitte sõnagi,

hammustas huule ning läks minema. Selsamal aastal katkestas neiu terve ühendufe maailmaga ja tema lõbudega ning alistus oma Päästjale, Kristufele, saades uueks ning pühendades terve elu Jumalale.

Sõda puhkes lahti ja Leone sattus ägedamasse wõitlusse. Billanca mõtles tihti temast. Leone tuli kord teda waatama oma endise uhkufe ning wihaga, palus teda unustada kõik endine, kohe abielluda temaga ning jätta kõik endine. Uga Päästja omas tema südames efimese koha. Tema mõtles nende sõnade üle: „Kas kaks kõnniwad ühes, kui nad pole ühes nõus.“ (Namos 3 : 3). „Ei, Leone“, wastas ta lühidalt ning kindlalt, ei ole see wõimalik enne, kui teie tunnistate oma Päästjat, Kristust. Urge lugege mind tuimaks ega karmiks. Wõtke see alandlik and endale kaasa tunnistufeks minu armastufest teie ning Jumala wastu.“ Selle juures andis ta talle ühe wäikese rulli, mille pistis ohwitser tasku kumardudes ning lahkudes toast üsna waikselt.

Baari tunni tee kaugusel Pariisist laotub pimedus üle lahinguwälja, kus siin ja jäläl lamawad hobuste raiped. Suurtükkidä jäänufed näitawad, et siin oli kole wõitlus. Sõ leina rüüna laotub maale kattes tiheda linikuga terve ümbrufe ning ka wahwate sõdurite were, mis walati siin ifamaa kaitfeks. Äkki kostub surma waikusse hobuse kapjade plagin. Ratsanik peatub ning kuulatab, ent warsti ratsutab ta edasi sinna poole, kust kuulduw mingifugune hääl. Ta näeb ainult koera, kes walwab oma peremehe juures. Ratsanik tasfif prantslase waremeist wälja ning paneb ettewaatlikult käe mundri alla katsudes, kas süda ehk põksub veel. „Aa, see ohwer on pääfend weel surma suust. Kui kena noormees!“

Uuesti katsub ta sõduri keha ning tunneb mingifugust efet, mis kõidab tähelepanu. See oli raamat, kust oli kuul läbi lastud. Efimesel leheküljel on lugeda: „Leone de Sainte Armane'ile. Uga mis on pärast. Tema lamas siin, külm ning kahwatu, pääaegu furnud. Ratsanik wappus. Tema kordas kõwasti seda, mis oli prantsuskeelses testamendis alla kriipsutatud: „Uga mis on pärast?“ ja küfsis endalt, mis see peaks tähendama.

Sel ajal lakkus truu koer oma peremehe haamu nii kaua, kuni ratsanik tõstis prantslase oma hobusele ning minema ratsutas.

Sel moel ei furnud Leone oma haavusfe. Ta paranes aegamööda. Minult üht asja mäletas ta, nimelt raamatut, mille rikkus kuul.

Ta ei jäänud mitte lonkajaks, waid ka totraks. Kellega tagi kohtab, annab au ning kordab ainsa- maid sõnu, mis ta selgelt hääldab: „Aga mis on pärast? — Wajusin mõtteisfe. Leone kõneles sõnatult.

Aga kuidas on lugu teiega? Kui teie peaksite praegu surema, nii kuidas olete, mis siis sünniks?

Ega teie alati pole noor, tugew ning mõimas. Ega teie ka oma alati lõbusaid sõpru, ilma lõbu ning patuhimu, mis awateleb ning farnib teid? Rõik see lõpeb. „Inimesile on seatud ükskord surra, aga pärast seda on kohus.“ (Heebre 9: 27).

Wõib olla tabab teid homme haigus ning selle järele haarab teie järele surma külm käsi. Kui teie praegu ufute ewangeeliumisfe, olete teie päästet ning õnnelik. Kui teie wiskate selle minema, mis on siis pärast? — „Ufun Isfandasfe Jeesusese Kristusese ning olen päästet.“

(Schijn i swoboda). W.

Jisraeli suhted oma kaasreisijatega*).

D. S. Matson.

„Eks ole Aaron sinu wend, Leemi mees?“
2. Moos. 4: 14.

Tänawa nurgal seisawad kaks meest ja ajawad juttu. Üks nendest on peenike noorhärä, eht kawaleri tüüpi, tip-top rietatult. Teine on märkfa wanem, küllamees, kodukoetud riided seljas, walge rüü kaelas — hästi määrinud, säärega saapad jalas — puhastamata ja porised. Mehed on wennaksed. Nad lahkuwad. Noorem läheb ministeeriumi oma ameti- kohale, wanem koju — maale. Järgmisel päewal kohtab noorem wend linnas üht oma ametimenda ja see küsima: „ole hea, ütle, kes oli see mees, kellega seisid eile seal ja seal ja juttu ajasid?“ — Ta wastab: „Ah — see oli üks meie külla mees.“ Nurjatu noormees! see ei olnud ainult meie külla mees, waid oli su wend, kes sulle palju head teinud. Wõlgned talle palju. Eilegi tõi sulle suupoolist maalt.

Mooses ja Aaron olid wennaksed, Leemi mehed. Mooses ei salanud kunagi, et Aaron on ta wend. Mooses oli läbi ja läbi aus iseloom. Ta armastas ja kartis Jumalat ja armastas ka oma wendi. Ta süda hoidis nende poole. Sellepärast sai ta palju kannatada. Mooses ja Aaron ei seisnud üksteisega waenujalal ja arwan, et see liialdatud ei ole, kui ütlemine, et nad juba maast madalast hästi läbi said. Ei rielnud ega nägelenud omawahel. Wiibides warao kojast, kus põlastusfega waadati Jisraeli laste peale ja neile waenulik oldi, ei teinud Mooses nägu, kui ei tunneks Aroni ega tahaks temast midagi teada. Ja pärastiki — aastakümned kõrwuti töötades walitses nende wahel wennalik wahekorid, maha arwatud wahest paar erandit. Do, see on üks isearaline Jumala arm, kui mõime kui wennad käsi- käes töötada!

Ja siiski pidi Jumal Moosesele meelde tuletama: eks ole Aaron sinu wend? See sündis ühel ülitäht- sal filmipilgul: sündis siis, kui Jumal ennast Moosesele ilmutas kõrwes ja ütles: „Ma olen, kes ma olen,“ ja teda kutsus, et ta pidi minema ja Jisraeli Egiptuselt wälja wiima. Raske ülesanne. Kuidas

sellega toime saada? See oli midagi, mis näis talle üle jõu käimat. Tundis enese selleks saamatuna.

Kallid wennad ja õed! Mõeldes nendele ülesan- netele, mis meil usklikrahwana täita on, ja minu kõne teemile, ilmus mulle see piiblisõna. Mõel- des Moosesele ja Jisraelile Egiptuses, ja mõeldes sellele konverentsile ja meie Eesti rahwale ja usklik- konnale, leian nende wahel palju sarnadust ole- wat. Situatsioonid on teised, põhijooned aga samad, ja ma küsin: kas on Jumalal midagi welda selle kirjasõna läbi meie konverentsile? Kas on Juma- lal tarwis meile kui konverentsi kogudusele meelde tuletada: eks ole Aaron sinu wend? Kas tead sina, armas wend ja õde, kes on sinu wend, wõi peab Jumal sulle seda meelde tuletama? Armas metodisti wend, kas on tarwis, et Jumal sulle peaks ütlemine: eks ole Aaron sinu wend — eks ole baptisti wend sinu wend? Ja baptisti wend, kas waatad sina metodisti wenna ja wennaste-koguduse wenna ja kirikuusklikule kui oma wennale? Wõi on tarwis, et Jumal sulle seda peaks ühel isearalil- sel wiisil ütlemine? Ja armas sinise risti wend ja C. E-lane, kas on sellel sõnal sulle ka midagi welda? Kuidas waatad sina baptisti, metodisti ja neli- pühi wennale? Do, et meie mõiksimine oma kaaswen- nas näha Aroni, Leemi meest, kes ka kuulub Ju- mala rahwa hulka, kelle eest Kristus on kannata- nud, furnud ja were walanud!

Meeldetuletus „eks ole Aaron sinu wend?“ ta- haks esiteks welda: te il on üks Jumal. Egiptu- tuse rahwas ei tunnud ega kartnud Jehoowat. Ta teenis ebajumalaid, wihkas Jisraeli ja Jisraeli Ju- malat. Moosesele tundus see nastikuna ja läilana. Ta loobus mõnususist, loobus elust kuninglikus ko- jas. See ei kütkestanud teda. Nüüd pidi elama maapaos, lahusolus oma rahwast. Et inimesed ta ümber Jumalale wõõrad olid, see näris ja pures teda. Oli maha lööbud ja rõhutud. Tundis enese sõna tö- stises mõttes üksildasena, kes käib üksikuid radu. Aga armas Mooses, ja ei ole ükski, Aaron sinu wend on Leemi mees, ta kardab ka Jehoowat. Kui kogu Egiptuse maa hoiab wäärjumalate poole, ja kui seda peaksid tegema ka mõned Jisraeli lastest, siis leidub palju, palju neid, kes Jehoowat kardawad ja teeni-

*) Allikantkonverentsil 1927. a. peetud kõne. Mõne sõbra palwel kirjutatud „Noorte Eru“ jaoks.

wad. Korra olin ühes meie wäkelinnas armu-õpetust kuulutamas. Üks usklikkude rühm oli mind sinna kutsunud. Pärides sõbrult, kuidas läheb seal jumalariigistõõ, kas seal on ka palju usklikke? Jain wastuseks: meid on siin õige wähe ja meie töõ areneb wifalt. Küsisin siis: „aga teie linnas on ju weel teifigi usklikke, kuidas läheb neil?“ — Wastus: „ah need, meie puutume nii wähe kokku. Praegu ei tea neist midagi.“ — Nende wahel oli õige lühike maa, iksteist nad aga ei tunnud. Pärast teise rühma usklikkudega kokku puutudes leidsin nende hulgas tõsiseid jumalalapsi. Need armsad wennad-õed nägid ainult endid ega teadnud, et Aaron on nende wend. Meie armastame teinekord endid suu-remaiks märtriteks teha, kui oleme ja kurdame ilma-aegu, et nii üksi oleme. Paljudel kordadel ei ole see tõsi. Meie ei ole nii üksildased. Armas wend, Aaron on sinu wend. Otsi ta üles! Mine ta juurde! Pea temaga nõu! Jumalal on ikka olnud ja on nüüdki oma seitse-tuhat, kes ei ole oma põlwi nõtkutanud Paali ette.

Siis tahaks meeldetuletus „eks ole Aaron sinu wend?“ öelda: teil on ühine eesmärk ja ülesanne. Jisraeli saatus ja käekäik lasus raskena Moosese südamel. Nähes oma rahwa rasket põlwe tundis ta süda piina ja walu. Kannatamatult ootas aega, millal Jumal hakkab oma töötusi täitma ja Jisraeli wälja wiib Egiptuse orjusekojast. Talle näis, kui oleksid mitmed kuldsed wõimalused tihjalt möõda jooksnud, kus Jisrael oleks wõinud wõõra wägitwalla ikke enda kaela pealt maha raputada. Talle näis, kui oleksid ta wennad wäga ükskõiksed ja loitud. Aastate eest sai ta ühe julgustilkiga toime signaali andes oma wendadele: nüüd on paras aeg! Katse ebaõnnestus. Paljud ei mõisnud teda. Pettunult ja purustatud lootustega pidi ta lahkuma oma wendade juurest endamisi mõeldes: nad on ise selles süüdi? Wõib olla — ta südames elas edasi nõrk kahtlus ja umbusaldus oma wendade wastu: räägi wõi tee, mis tahad, nad ei taipa. On harjunud wiletsa põlwekesega. Kes awab nende filmad, et näeksid! Sedasi orjastuwad. Neist saab armetu orjade-kari ja degenerereeruwad täiesti. Pärast ei oskagi muud, kui orjata ja orjata. Siis on hilja neid päästma hakata. Kustuwad wiimased sädemed päästmise, paremate aegade ja töötatud maa järele.

Mooses põles igatfuselt oma rahwa wabastamise järele. Seda ta aga ei teadnud, et Aaron käis ringi samade mõttele ja plaanidega ja, et ta wihkas Egiptust ja kõike, mis Egiptusest oli. Elades Egiptuses ei olnud ta saanud egiptlaseks, waid mõtles ja tundis, nagu Mooseski. Temagi moto lausus: Ara siit! Wälja Egiptusest! Temagi septses plaane, kuidas sellega peale hakata.

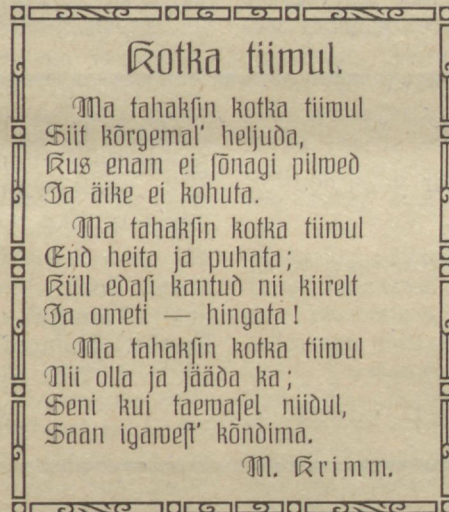
Armas wend ja õde, sina ootad ärkamisaegu, millal meie rahwas maailmale selja pöörab ja Jumala juurde tagasi tuleb. Sa palud sellepärast. Aga ja ei tee seda üksi. Do, et ja wõiksid waadata oma wenna südamesse! Aaroni südames põleb sama tulukegi, mis sinu südames. Samad mured rõhuwad tedagi.

Ja edasi. Meeldetuletus „eks ole Aaron sinu wend?“ tahtis öelda: mis sina ei wõi, seda wõib sinu wend Aaron. Keeruline ülesanne — Jisraeli koguda ia wälja wiia. Tarwis neile seletada: nüüd on paras aeg. Seda ei tohi kasutamata jätta. Egas nad nii kergesti usu. Tarwis on korraldada suuri rahwakoosolekuid ja kõnefid pidada. Muudu ei tule midagi wälja. Sellega ma ei saa hästi hakkama. Sedasi wõis Mooses mõelda. Wäga õige, see oli keeruline ülesanne. Ta ei omanud kõiki omadusi, mis tarwis suure ülesande hääks kordaminekuks. Mooses wabandas ettekäände all, et ei ole sõnakas mees ja sellepärast ei wõiwat minna. Ja sellele wastab Jumal: „eks ole Aaron sinu wend, Leemi mees?“ — öelda tahtes: mis sina ei wõi, seda wõib Aaron, sinu wend. — Mooses oli andekas ja mitmeküllgne, wõis mõndagi, aga mitte kõike. Üksi ei saanud ta sellega hakkama, et Jisraeli wälja wiia. Ta wajas abilti ja kaastõõliti. Esimesel joonel pidi Aaron teda täiendama. Ara ole mures, Mooses; mis sina ei wõi, wõib Aaron.

Minu wennad ja õed, meie peame iksteist täiendama. See on wildak waade, kui arwame, ei peame kõike wõima ja tegema, ja kui meie seda hästi ei wõi, siis oleme lõõdud ja kurdame. Armas wend, töötegija Jsfanda

wiinanädel, ära unusta: mida sina ei wõi, wõib Aaron. Ka mida üks kogudus ehk organisatsioon ei wõi, seda wõib teine. Meie wajame iksteist. Meie kohus on iksteist täiendada. Armas wend, kui näed, et sinu kogudus mõne ülesandega hästi toime ei saa, siis ära kurda. Jsfanda töõ ei lähe sellepärast weel hukka. Jumal ei tahagi, et sina peaksid kõik wõima ja tegema. Sa läheksid siis uhkeks ja hakkaksid halmustama oma wenda. Mis sina wõib, tee, ja mida sina ei wõi, jäta Aaroni hooleks.

Mooses wiibis wõõrsil, lahusolus oma wendadest. Ammul ajal ei olnud ta Aaroni näinud, wõib olla ka mitte midagi temast kuulnud. Nende wahel oli kauge maa. Oli weel teifigi wahesid. Wahed ilma waadetes. Wahed hariduses ja kultuurilises tasepinnas. Wahed majandusel. Esimeselt pilgult näis kaastöö wõimatu. Mooses, üles kaswanud kuninglikus kijas, ümbritsetud luksusest, peene maitse ja peenete kommetega, ja Aaron, suureks sirgunud lihtfates oludes — karjaste keskel, läksid nii

mitmeski asjas üksteisest lahku. Nad olid aga wendnad.

Meie wahel on palju wahesid. Wahed dogmaatilisis küsimusis ja õpetuspunktides. Wahed ilma waadetes ja kultuurelus. Wahed palwe- ja pühituselus. Üks on ühes, teine teises asjas teisest ees. Sellele waatamata oleme aga üksteise wennad, ja tänapäewal wajame rohkem üksteist kui kunagi waremalt.

Inglis-Prantsus sõja ajal juhtus kurb lugu. Mõned Inglise sõjalaewad olid ankrus Inglise sadama reidil. Oli õõ aeg ja oli pime. Mere poolt lähenesid mõned laewad linnale. Reidil olewad laewad pidasid neid waenlase omiks ja hakkasid tuld andma. Mere poolt tulewad laewad olid Inglise omad, aga pidasid jälle omakord reidil olewaid waenlase omiks. Tekkis äge tulewahetus, mis wältras tükk aega — kuni hommikutaewas koitma lõi. Siis märkasid mõlemad pooled, et olid tuld annud oma wendade peale. Sulistamine oli palju kahju sünnitanud ja ohwreid nõudnud. — Siigutaw pilt. Wend põlwitab oma wenna furnukeha juures walades wa-

lusaid pisaraid õõsise tuleandmise päraft. Wend juudleb oma haawatut ja wigast wenda ja palub andeks. Poolmastis lehmivad leinalipud.

Kui palju ei ole usklikud üksteie peale tuld annud pidades oma wastasteks, kes nende wastafed ei ole. Urwan, et hommikul, kui koitma lõõb päew, mis enam ei loojane, tuleb awalikuks, kui palju oleme sõdinud oma wendade wastu ja neid haawanud. Seepäraft on hädatarwiline, et waikselt seisma jäädes küsime: kes on minu wend? Kas käin mina oma wennaga ümber kui wennaga?

Meie nimetame omi alliansskonwerentse ka nelipühikonwerentseideks. See on meile traditsiooniks saanud: nelipühil kokku tulla ülemaalisele ühendatud usklikkude konwerentseile. Nelipühil walati püha Waim wälja jüngrite hulgale. Ka meiegi ootame uut waimuwäljawalamist.

Püha Waim on walgustaja, on walguse waim. Ja kui käime selles walguses, siis kaowad usklikkude wahelt arusaamatused, umbusaldus ja wastastikkused süüdistused.

Andku Jumal meile rohkem oma walguft!

Dear Mr. Sink

Thank you most sincerely for your comforting expression of sympathy.

With thank and loring greetings to all Eesti Christian Endeavorers.

Gratefully yours

Mrs. Francis E. Clark.

Eesti C. E. Liit saatis Dr. Clarki surma puhul kaastundmusawalduse pr. dr. Clarkile, mille peale wiimaselt tuli meie liidu juhatajale järgmine wastus:

Armas Mr. Sink,

tänan Teid wäga Teie kaastundmusawalduse eest. Tänuga ja armastusterwitustega kõigile Eesti C. E. noortele.

Teie truud

Mrs. Francis E. Clark.

Francis E. Clark.

„C. E.“ alustaja, Rev. Francis E. Clark, D.D., LL.D., suri 26. mail oma kodu Newton'is, Mass., 75 a. ja 8 kuud wana. Nii lõpeb elu, aga mitte selle mõju, kes arvamata palju kaasa on aidanud inimsoo heaks. Väga vähestele meestele on osaks saanud näha seda liikumist, mis nad alustasid, ennast lajutama üle terve ilma. George Williams, Noorte Meeste Kristliku Üh. asutaja, elas, et näha seda organisatsiooni üleilmelisena ja kindral Booth nägi Päästearmeed ennast wälja sirutamise üle terve ilma. Kolmas mees meie inimeste põlves, kelle rõõm oli näha, et temast asutatud liikumine maailma ümbritses on Dr. Clark, C. E. alustaja. Esimese C. E. Ühingu asutamisest saadik on see liikumine 10—15 a. jooksul kõige kaugemad maailma nurke kätte saanud. See fakt näitab, et selle järele suur tarwidus oli. Teda võeti igalpool vastu. Teated esimese ühingu kohta kanti mitmel viisil laiali. 1881 a. augusti kuus, paar kuud pärast esimese ühingu asutamist, kirjutas Dr. Clark sellest

„The Congregationalist“ ja mitmed ajalehed kordasid seda uuesti. Siin ja seal olid õpetajad huvitatud Dr. Clark'i katsetest ja asutasid ühingu oma kirikutes. Missionär Hiinast, kes parajasti puhkusel oli ja C. E. liikumist Ühendatud Riikides nägi, asutas Foochow'is oma noortele hiinlastele ka C. E. ühingu. Ühe kirja tagajärg kellegi inglise õpetajale oli, et Inglismaal esimene C. E. ühing asutati. Mõne aja pärast sai Dr. Clark nii palju kirjalikke küsimusi, et ta ennast õpetaja kohustest pidi lahti ütlemise ja ennast täiesti sellele liikumisele pühendamise. Dr. Clark'i katse vastu tulla oma noortele tarvidustele oli nii terve ja tagajärjerikkas, et teised õpetajad, kes seda kuulda said, järele tegid. Jumala elu oli algusest selles liikumises ja Jumala käsi on seda läbi aastate saatnud. Tänapäew on terves ilmas umbes 80 tuhat ühingut umbes 80 mitmesugustes nimedes ja vähemalt 20 miljoni noort on olnud ühel ja teisel ajal ühingu liikmed.

Francis Edward Clark sündis 12. sept. 1851 Aylmer'i külas, Quebec'i provintsis, Canadas, ja seal möödusid tema 8 esimest eluaastat. Tema vanemad olid mõlemad Ameerika kodanikud. Isa oli Charles Carey Symmes Winchester'ist ja ema Lydia Fletcher Clark. Neid laulatati 10 nov. 1840 a. Järgnev asjaolu näitab, miks Dr. Clark mitte isa nime ei kannu. Charles Carey Gymmes oli erainsener. Varsti pärast pulmi viis ta oma noore abikaasa Aylmer'i. Tema töö sundis teda tihti kodunt ära olema ja ühel oma reisul koleera katku aegus (1853—1854) jäi ta selle hirmsa haiguse ja suri. Tal olid 4 last, 2 surid noorelt. Francis Clark ei olnud veel 3 a. vana kui ta isa suri ja ta vend Charles oli 11 a. vana. Proua Cymmes hakkas õpetajaks, et ennast ja lapsi toita. Kui ta vanem poeg Charles 17 a. vana oli suri ta palavikku. 6 kuud hiljem suri ta ema jättes Francis'i 8 a. vaeslapsena järel. Proua Symmes'il oli armastatud vend, kelle hoole alla ta oma noorema poja usaldas paljude palvete all. Dr. Clark kirjutab, et ta veel mäletab ema viimaseid suudlemisi ja õnnistusi, ta rasked hingetõmbamised, siis vaikne tuba alla lastud eesriidega ja lambivari alla tõmmatud, matused, ta koju tagasitulek, armsate naabrite, sõprade ja sugulaste kaastunne ja südantlõhestav valu. Kuid elu, kui ka raske, peab edasi minema. Varsti tuli siis ka pastor Edward Warrev Clark Aylmer'i, et tema hoolde usaldatud last Auburndal'i viia (10 versta Boston'ist). Ja uus ajajärk algas poisi elus. Et hoiduda raskustest muudeti poisi nimi kasu-isa nime järel ja sest ajast ta sai Francis Edward Clarkiks. Ta saatis nii mõnedki õnnelikud päevad Auburndal'is mööda. 16 a. ta astus Kimball'i liidu akadeemiasse, Meriden'is, sealt Dartmonth'i College'isse 1869 a. Teoloogias haridust sai ta Andover'is, Mass. Collegides õppides töötas ta ka pühapäeva koolis, kus tundma õppis oma kaasõpetajat Harriet Elisabeth Abbotti. Ta oli terve kooli elu ja vaimustus. Ühel vihmašel õhtul, kui nad kodu teel olid ühise vihmavarju all, otsustus tähtis küsimus abielule; ja pulmad 3. okt. 1876, järgnesid. Harriet Abbott osutus idealseks kaaslaseks ja nad elasid väga õnnelikult armastuses. Suur osa edust Clark'i elus võlgneb ta oma abikaasa hoolitsevale armastusele. Dr. Clark'i ema, kes sügav usklik oli, pärandas oma pojale seda müslilist omadust, mis teeb nägematuid asju nähtavaks. Ta oli sügavalt juurdunud sellesse, mis igavene on. Teoloogiat läbi võttes ei olnud ta iialgi selle ori. Kui südame silmad valgustatud on, siis näeme ja hindame igavest tarkust ja armastust. Terve oma elu aeg oli Dr. Clark evangeliumi kristlane. Ta tundis ennast kõikidega üks olevat, kes Issandat armastasid ja see oli tema elu passion Talle järel käia ja juhtida teisi sellisama armu teenistusse. Kui kõik suured juhid, oli ka Dr. Clark usumees. Lapsena, ema põlvedel, sai see seeme tema südamesse külvatud. See kasvas pärast ta kasuisa majas, kus vaimulik õhk-

kond valitses. Noore jutlustajana otsis Dr. Clark ikka ülevalt Isa juhatust. Ta oli ka palvemees, ja see palve tuli südamest. Tal oli see omadus, mis talle tiivad annab! Koosolekutel tema palved tõstsid hingi enesest välja Jumala ligiolemisse, ja seda võivad ainult need teha, kes on õppinud palve saladust üksinduses. Ükski asi ei võetud ette, ükski uus plaan ei viidud läbi ilma, et see enne oleks palve läbi pühitsetud. Tõesti see oli tema väe ja võimu saladus. Ta oli ka väga alandlik. Ta ei lükanud ennast iial ette otsa, ei otsinud oma au ja oli alati valmis austama teisi nende tööde eest. Ta oli vaikne ja kandis enesega õhkkonda, millest tundus häädus ja kaastunne. Ta osavõtt teistest oli puhas ja ta tahtis alati aidata. Häa kuulaja, kuid ta ei rääkinud enese üle. Tal oli sügav taktitunne ja sai kergesti sõbraks ja hoidis oma sõpru. Ta ei olnud uhke ja ei tunnud iial, et ta teistest ülem oli. Need, kes teda tunnevad ei ole kunagi näinud tema juures rahuldustunnet tema suuruses ja austuses, millega teda üle külvati. Tema oli terve maailma sõber. Kui suure liikumise alustaja rääkis ta alati õige sõna õigel ajal. Tema mõte oli teha Jumala tahtmist.

C. E. põhimõtte (töötuse) esimene lause oli talle tõelikkus. „Lootes, et Issand Jeesus Kristus jõudu annab, ma luban Talle, et ma tahan katsuda teha, mis iganes Tema tahaks, et ma pean tegema.“ See lause, mis nii paljudele õnnistust on toonud, tuli otse Dr. Clark'i südamest. Otsekohesus oli ka üks väljapaistvatest joontest tema karakteris. Ta ei keeranud mitte üht nägu publikule ja teist oma kaaslastele, ja ei rääkinud silma ees hästi ja selja taga pahasti. Ta nägi kõige paremat igasühes. Ta elas rohkem, kui keegi teine ap. Pauluse lipu ligi: „Armastus ei mõtle kurja.“ Dr. Clark ei pidanud ennast iial suureks kõnelejaks, kuid suurtel koosolekutel olid inimesed justkui naelutatud tema isiklikust mõjust, ta sügavast vaimlikest tundmistest, ta kõne mõju oli väljakutsuv. Ta rääkis soravalt, lihtsalt ja veendunult ja ta sõnadel oli läbitungiv mõju. Ta armastas ka väga loodust ja nautis seda, ta nägi kõigis asjus Isa kätt. Andover'ist Dr. Clark kutsuti õpetajaks Williston'i kongregatioonalistide kirikule, Portlandis. Seal olid umbes 50 liiget, kuid väljavaated olid hääd ja noor õpetaja võttis koha vastu tingimusega, et ühe aasta jooksul saaks paremad ruumid leitud ja uus kirik üles ehitatud. Vähem kui 2 aasta jooksul oli ilus kirik valmis, ehk küll 10.000 dollari võlgu oli. Kuid esimesel pühapäeval sai juba kõik see võlg kaetud. Nii jäi Dr. Clark Portlandi 1876 kuni 1883 a. Kui ta juba üle 4 a. Portlandis töötanud, asutas ta esimese C. E. ühingu 2 veebr. 1881. Selle järel oli suur tarvidus. Siis peeti harilikult evangelisatsioonkoosolekuid talvel ja iga kevade tuli palju uusi liikmeid juurde. Paljud nendest olid noored ja Dr. Clark leidis, et nende entusiasm varsti pärast kirikusse astumist langes ja noored laisaks läksid, mis kiriku töösse pututus. 1880/281 a. talvel andis Jumal ärkamise ja paljud

noored tunnistasid oma usku Kristusse. Dr. Clark oli mures nende pärast, kuidas neid hoida tagasiminemast. Nende vaimulik elu tarvitas kasvatusi, neile oli tarvis tööd anda. Dr. Clark ei olnud õpetatud hingeteadlane, kes oleks maha istunud ja kõik tarvidused kirja pannud ja üles kirjutanud metoode, kuidas neid rahuldada. Ta mõtles selle asja üle järele ja palus selle pärast. Lahendus tuli C. E. ühingu näol. 2. veebruaril. Lõpulikud mõtted kristalliseerisid Dr. Clark'i peas. Ta tundis, et ta tahtis noori kristliku ideaali ümber ühendada. Ta tahtis neile Kristuse tunnistamise võimalusi anda. Ta istus pärast lõunat oma kirjutuslaua taha ja pani kirja ühingu põhimõtted.

Dr. F. E. Clarki surm ja matus.

Viimase kahe aasta jooksul paistis C. E. töötajatele peakorteris Bostonis silma, et Dr. Clark'i tervis raugemas oli. Ta keha läks nõrgaks ja ta vaevati tihti uimastusega, kuid ta taltsutamata tahte jõud hoidis teda oma ülesannete juures ja olles Bostonis töötas ta igapäev oma kirjutuslaua taga. Ehk ta küll väga huvitatud oli C. E. tööst Ühendatud Riikides, kuid maailma liidu presidendina oli vaimlisel liikumisel välisriikides suur koht tema südamel. Dr. Clark kannatas vereesoonte lupjamise all ja mõni aeg tagasi oli tal kerge verejooks ajudesse. Ehk see küll tõsiselt vigas talle ei teinud pidi ta siiski arstide järelvaatuse all omi töid vähendama. Siiski töötas ta kolm päeva nädalas. Märtsikuu keskpaigas läksid Dr. ja proua Clark Ferniidasse kolmeks nädalaks. Seal olles oli tal jälle kerge verejooks ajudesse.

Aprilli algul tuli ta koju Newton'isse, Mass., Bostoni eeslinn. Ta oli üleval ja käis ringi ja igapäine autosõit tegi talle head, kuid tal ei olnud võimalik enam tööd teha. Mehed peakorterist hoidsid teda asja kursis ja ta rõõmustas väga nende tuleku üle, kesknädala õhtul 19. mail, tundis ta endal paha olevat. Oli palavik. Järgmised päevad pidi ta voodis mööda saatma arstide järelvalve all. Esmaspäeval andis palavik natukene järele, kuid teisipäeval 24. mail tuli neerude valu ja selle mürk laotas end laiali üle terve keha. Kesknädalal pärast lõunat kaotas ta meelemärguse ja suri neljapäeval 28. mail kell 10.55 enne lõunat, ilma et meelemõistusele oleks tulnud. Kõige see aeg olid tema juures ta abikaasa ja 4 last.

Matus.

28. mail peeti matus Elioti vaba kirikus Newtoni mille liige Dr. Clark oli. Üks tund enne jumalateenistust oli võimalik kõikidel ta surnukeha vaadata. Lilledest pärjad katsid peaaegu ta puusärgi, milles ta justkui magas. Need armastuse tundemärgid tulid ligidatest ja kaugematest kohtadest. Ta kaastöölised saatsid talle ühe pärja roosidest C. E. monogrammiga, kus juures C oli punastest ja E valgedest roosidest. Um-

Algkirja võib veel praegugi näha Bostonis, C. E. peakorteris, Dr. Clark'i toas. Ta nägi ette, et ühing nimetatakse C. E. Noorte Ühinguks, mille siht oleks: „tõsiselt kristliku elu levitada liikmete keskel, üksteisega rohkem tuttavaks saada ja teha end rohkem kasulikumaks Kristuse teenistuses.“ See põhiseadus sisaldas eneses kõik need praktilised elemendid, mis tegid C. E. ühingu elavaks jõuks läbi aastate. Ta pakkus maailmas esimest, lihtsat, praktilist ja üleüldiselt vastuvõetavat vaimlist organisatsiooni noortele ja meie ei või mitte küllalt kõrgelt hinnata seda kasu, mis ta Ameerikale ja tervele maailmale tõi.

bes tuhande ümber võttis matusest osa, nende hulgas ka Newtoni linnapea, kes tegev C. E. liige on. Elioti kirik on üks nendest, mis sügava mulje jätab ja ta oli kena raam sellele jumalaga-jätmise koosolekule. Orel algas tasa, vaikselt. Nendes helides oli peidetud kurbus, mis esile kutsus valusad mälestused.

Pr. Clark ilmus oma vanema poja, Dartmonth'i ülikooli professori, saatel. Teised lapsed ja lapselapsed järgnesid talle oreli saatel, mis järgmist ilusat laulu mängis! „Kõigi pühadele, kes omast tööst hingavad.“ Esimeseks pidas kõne Dr. Morris H. Turk pastor Williston'i vaba kirikust, Portlandis, kus esimene C. E. Ühing 1881 a. asutati. Ta rääkis Jeesuse ilusate sõnade üle: „Mina olen ülestõusmine ja elu.“ Pärast proua G. Farley soolo laulu, mis Dr. Clark'i tema viimasel koosolekul sügavalt liigutas, luges Dr. A. Poling 103. laulu üks jagu ja järgmised kirjakohtad. Joh. 14:1—6, Ilm. 21:1—4, 22—27. Palvet pidas Rev. Edward Pagson Drew D. D. Auburud, oli kiriku õpetaja, mille liige Dr. Clark ka oli, kui ta veel Auburudal'is elas, Bostoni eeslinnas. Dr. Amos Wells C. E. Worldi väljaandja luges laulu ette, mille ta 15 a. tagasi Dr. Clark'i 60 aast. sünnipäeva puhul luuletas ja milles Dr. Clarki elust väljapaistvamad jooned kokku võetud olid. Proua Farley soolole järgnes Dr. Poling kõne: „Seda ühte asja ma teen.“ See oli püha silmapilk Dr. Polingile. Tema ees lamas mees, kes oma elupäevad lõpetanud ja jätnud imestamisväärilise päranduse. „Tal ei või järele tulijat olla“ ütles Dr. Poling. „Ta seisab üksi“, kuid kuna armastus ja imestus maksavad tänulikku ja hõõguvat austust kojuläinud juhataja omapärasele tööle, meie teame et keegi peab võtma tulelondi nendest kahvatutest, pulsita kätest ja kandma seda edasi läbi aastate. Dr. Poling oli Dr. Clarkilt selleks tööks valitud ja tema õlgadele on langenud prohveti mantel. Lõpuõnnistuse rääkis Dr. Jarves L. Hill, Dr. Clarki eluaegne sõber ja kaastöeline C. E. töös.

Matus oli ilusamatest — kiriku organist Mr.

E. Truetle lasi kuuldavale tulla helisi, mis olid kui kange koori võidulaulud ja need kandsid kuulajaid vaimus igavesse aega.

Haua.

Aasta tagasi valis Dr. Clark ise omale matmis- koha Newton'i kiriku aeda, kuhu ta nüüd ka sõpradest puhkama pan- di. Haud on ilusal künkal järve ligidal. Möödaminejad pilved viskasid oma varjud rohule — kuid peagi paistis ta — vabastas end pilvist ajal kui Rev. Oliver W. Bell methodisti kiriku õpe- taja Sagamorest palvet pidas. Ehk see küll metodisti kirik on, on tal kaks C. E. ühingut ja Dr. Clark oli nende endine pas- tor. Dr. Poling lu- ges ristiinimese sisseminekust taevalinna, mida proua Clark Bunyan'i „Ristiinimese teekonnast ümber töötanud oli. Järgnes lühikene muldapa- nemisekõne ja Dr. Charles F. Weeden, Dr. Clark'i vana sõber, palvetas ja õnnistas.

Suvi maastik.

Seal pandi ta puhkusele, natuke maad eemal sellest kodust, kuhu tema onu teda tõi 8 aastase vaeslapsena ja mitte kaugel, sest kohast, kus ta pikema aja omast abielust mööda saatnud. Rohe- lised puud olid kui ettekuulutus sellest, mis C. E. veel olla võib. Töötegijad kaovad, kuid töö läheb edasi!“

Foto K. Freimann.

Temast armastatud tuuled puhuvad kün- ka üle, mille süda- mes ta puhkab kui väsinud töötegija päeva palavuse järele. Päi- kesepaiste ja varjud katavad seda kün- gast nagu nad terve elu katavad. Võib olla, ühel päeval, on kivi koha näitajaks, kuhu meie teda panime — aga — Tema ei ole mitte seal. Tema silmad sulatud maa- ilmale, on avatud ilusa- matele vaadetele. Mis töö teda seal ootab,

seda meie ei tea ja ei saa ka teada, kuni talle järgneme elava Jumala linna, aga meie teame, et nägija tõtt rääkis, kes ütles igavese elu kohta: „Tema teenrid saavad teda teenima.“ „The Ch. Endeavor wordlist.“ E. N.

Gesti usfl. X. alliantis-konverentsist.

Juba filmas puul puhkavaid pungi kevadeootaja film. Soojelt, elustavalt päifefektirtest läbistatud õhus kuuldi häält hõiskavat kevadele, vabadusele, elule...

Oli lahti puhkenud kevad ja sellega lähenemas päe- wad, mil kogub Kristuse lunastatuud — olgugi veel loetavas arvus.

Saabub pühade eelpäew. Tormavad rongid üle õrnroheliste aasjade, mustavate põldude Tallinna kivi- müüride wahel — tuues reisijaid — ka neid, kelle- des igatfus õnnistuste järele nii mõimas, et ei lu- banud jääda kodusesse mugavusse ega wabasje loo- dusesse.

Wõõrsil rändajat piinab igatfus kodumaa järele. Põnewusega kuulab ta teateid jealt ja ohwreid ka juuri ei põlga ta tahes jõuda sinna.

Läbi määsawa Punase mere, kõrwetawalt palawa kõrbe rändas Jisrael, et jõuda töötatud maale. Neid nende rännakul — nende mõituses, kaotustes, jälgida tahtsidki kogunud.

Dodatud päewal terwitab ärkajaid tihedalt pilwe- dega kaetud taewas ja tugew wihmawaling. Kuigi see wast koosolekule tõttajale meeoleu alandaw, ihkab hing sarnanewate õnnistuswihmade järele.

Et saawutada neid, tuleb koguda igawese armuau- järje ette. J. Laari juhatusel algab kell 9 palwe- koosolek. — Do, tunnistata meid neil päewil Jsa tae- wane, et ei oleks asjata kogumine...

Tohime tol päewal kuulata Jisraelist Egiptuses. Esimest osa sellest: Jisrael orjab Egiptuses, kästtab E. Lienthal 2. Moos 1; 8—14. 5; 6—18.

Raske koorma all ägas Jisrael kõike jõudu oh- werdades orjastajale. Inimkonnasgi seotud, raskeid orjaahelaid kandwaid liikmeid. Sarnanew nendegi or- jus Jisraelile Egiptuses.

Algas rõhutud rahwa — Jisraeli wabadusheitlus Egiptuses. Kõneleb sellest J. Laar. Heebr. 11; 24—27.

Juba ema, kes jutustas Moosesele Jehoowa tegu- dest, oli esimene äratushääle temale. Neljakümne aas- tase puhastuse järele kõrbes sai see aga põlewa kib- witša pöösa juures Jehoowa kajuks. Kuigi tõrkus Mooses, pidi ta alluma kõige kõrgema kajuks.

Jälgib inimlastki hääl, kutsuw wabadusele — wast mõneski äratatud usflikust emast. Kuid kartus pilke, naeru eest paneb tihti tõrkuma astuda otsustawa jammu. Ale waadates neist aga awaneb tee wabadusele.

Jisrael pääseb Egiptusest. Mõtteid sellest toob ette J. Kokamägi. Et pääseda, peab asuma mõit- luse teele. See tee algab ärkamisest. Siis jälgib mõit- lejat Jumala wägi, mis kandew, kõwendaw kannatusis. Kolmas tähtis tegur sel teel on Kristuse meri.

Peale lõunawaheaega kell 5 terwituste äraandmine. Ühijelt mäletawad konverentsist osawõtjad lahkunuid Dr. Clarki ja Klanmanni, keda möödunud aastal Jssand toju kutsunud. Järgnewad rohked terwituste äraandmised.

Kell 7 äratuskoos'et.

„Laske endid päästa maailma rahwas!“ hüüab kõneleja. Tuues ette päästetute eesõigusi leiab, et ei tule paljud sellele aulisele seisuforrale, kas mitte tundes päästmise vajadust, või tundes seda, ei taha maha jätta kõik. Ka arwawad, et aega sellega.

Teine kõneleja küsib, miks hukub maailm. Ta on needmise all. Lootuseta ei pruugi aga olla meie — Sõna on, mis päästab.

Koguti, et elada üle õnnistusi. Misfugusel kujul igatseme neid? küsib kolmas kõneleja. Kas ülen-dawaid meeleliigutusi või õnnistusi tõsiseid, mis ka mõnikord walutegewad — tuues walguft puhastawat hinge, kus kaotatawaid asju.

Teine konwerentfi päew algab jällegi palwetunniga. Osawõtjaid tuntawalt rohkem.

Kõne üldteem: Jisrael kõrbes.

Õsimele kõnelejana astub üles R. L. Marley käsitades teemi: Jisraeli läbielamusi Jumalaga kõrbes.

Läbi astudes kiirast wärawast algab kõrbe teekond. Kõrbe on paik, kus kaswawad ainult taimed, mis oma juured sügawasse ajawad. Paljud Jisraeli hulgaft surid kõrbe. Kes ei loobu kõigeft, ei või — olgugi, et tahaks, ollajumalalaps.

Kõrbe on: 1. Sõelumise, kiusamise aeg — kus õpib tunda ennast enda sügawamas ole-mises. 2. Lahutamise aeg. 3. Hingelise usu ja waimu elu wahetegemise aeg. 4. Sügaw Jumala wäe ja armu ülesnäita-mise aeg.

Jisrael elas läbi Punase mere ääres kurwa kaotuse. Nad nurisesid. Moosese usutepp aga lõhtus tee. Järgnes Maara, siis Selim. Selimist edasiminekul tuli manna kõrbes — edasi Sinai, Kooralaste mäes.

Tõuseb ilmast lahkujal mõnikord hirm nähes ees surmajõe laineid, kuna taga minewik. Usus üles waadates aga wõidab. Lõpmata kibedaks nagu wesi Maaras saab siis maailm temale. Magusaks teeb selle aga Jeesuse rist. Selimis leiab hing hingamise, rahu, elukülluse.

Teine kõne ettekantuna Mr. W. J. Wisemanni poolt. Jisraeli suhted pagana ilmaga oma ümber. Heebr. 1; 1—2.

Piibli wõib jagada kolme ajajärku: Südametun-aistuse, käsu ja armu majapidamise ajajärk. Õsimene oli enne käsu andmist, teine algab Sinai mäel, lõpeb Kalgatal, kuna kolmandas elame.

Edeni aias elas inimene ainukeses patuta ajajär-gus. Siis tuli patulangemine, weeputus — algas südametunnistuse ajajärk.

Siis Juudid — käsu majapidamise ajajärk. Ju-mal walas oma õnnistusi Jisraeli rahwa peale soo-wides, et nad seda annaksid edasi paganaile. Kuid nad ei teinud seda — hoidsid ainult endale, kuni ko-tasid need. Siiski juutide läbi on wõinud Jumal saata piibli õnnistuseks tervele ilmale. Jisrael on rahwas, kes walitsewad taapeal. Taewas on aga eesotjas need, kes pestud Talle weres.

Kolmandaks kuuldi D. G. Matsoni ettekannet teemi-le: Jisraeli suhted oma kaasreisijatega. 2. Moos. 4—14.

Mooses oli mees, kes kord tahtis päästa oma rah-wast, ent see ebaõnnestus. Kui aga siis Jumal teda kästis minna ja ta tõrkus, ütles Jeehooma: „Eks ole Aron sinu wend, Seewi mees.“ Ta tahtis, et Moo-ses Aronit kui oma wenda tunnistaks. Jumal usal-das Moosesele suure, ülejõu käiwa ülesande, kuid üt-leb — mida sina ei wõi, wõib su wend Aron.

Millega üks uskkond toime ei saa, saab teine. Peate täiendama üht teist. Tea — su wend teenib ka Ju-malat, wihtab Egiptust — ta on Seewi mees.

Pärast lõunawahetega wiibiti koos E. Piiskopliku Metodisti kiriku noorsooühingutega — Epwort-Viigaga. Ettekanded — kõned, laulud nende poolt. Jumal õnnistas sedagi kooswiibimist.

Saabus kolmas konwerentfi päew. Palwetund. Kõnedes waatlesime Jisraeli töötatud maal.

Jisrael jõuab töötatud maa rajale — käsitab B. Koljo.

Jisrael jõuab töötatud maa rajale. Mooses — käst, Aron — preester, Mirjan — profwet (and) ei wii neid aga läbi Jordani. Wõib seda Jofua — ettetähendus Jeesuseft.

Piirasid seda maad rajad, milledele jäämine kardetaw. Jof. 1—4. Ühelt poolt kõrbe — pöud. Mäestikud — petlikud majes-teetlikud jõud. Wratti jõgi — tahtlused. Meri — kohin hinges.

Järgneb kõne: „Jisrael wal-lutab püha maa.“ Mädas-son. Heebr. 11, 29; 12, 1—3. Kõik, kes tahtsid osa wõtta püha maa walutamiseft, pidid saama ümber lõigatud — mis kujutab usu õiguse kinnitamist. Alles siis wõis ilmutada ennast Jisand

neile. Tähtsad tingimused olid weel sõnakuulmine, usku-mine — pidi surmatama Atan — siis täielik wallutus.

Elu töötatud maal kõneleb R. Kaups. Heebr. 12; 22—24. Wõime waadelda seda sündmust I. Te-ma ajaloolist tähendust. II. Jumala riigi ajalooline mõiste — terve rahwas seisab Egiptuses kuni waba-nemiseni igawesel kodumaal. III. Jfikkil tähendus — seotud patudes, wabanemine, koju saamine ja IV. Pü-hitfuseluline tähendus — ärkamine, Jeesus jõuna te-mas, kõrbe tee, püha paik.

Jõudis Jisrael Kadefi, kus saatis wälja maa-kuulajaid. Tahtsid minna edasi, tuli wahela „aga“ — pöörasid tagasi. Ainult üksikud tungiwad töötatud maale — pööravad tagasi mitmed, sest raske tuua ohwreid. Waatleme Jumala rahwa wõitlusi nende wiimasel astmel, nagu Jisraeli rahwa elu töötatud maal seda kujutab.

1. Sõjad ja wõitlused ei lõppenud weel. Tuli sõ-dida wälismaenlastega, olid ka hõõrumised enda sugu-harude wahel. Jälgib saatan töötatud maalgi, kuna hõõrumisi sünnitab liha tahtmine.

2. Wiljade maa. Wiinapu on seal Kristus Jeesus.

3. Dlipuude maa — waimuga wõidmise maa.

Lule jooma!

Lule jooma sa wäike Jumala kari!
Sinule hoowab elukaew
Jumalapoja weri,
Ainult weri teeb walgeks werd.
Rasta end weresse ükski kord,
Kalgatal nõriseb weri,
See armu meri.
Lule jooma sa wäike Jumala kari!
Heinrich Grün.

Säravaim täht.

1. Sä - ra - vaim täht, mu koi - du - tä - he - ke, mind
Tee on nii võo - ras, öö sees ek - sin ma, mind

ju - ha - ta!
ju - ha - ta! As - ja - ta püü - an kau - gel vaa - da -

ta, sest kül - lalt on, samm haa - val as - tu - da.

2. Ei olnud enne see mu palvena: mind juhata!
Teed tahtsin ise omal raiuda — nüüd juhata!
Kõiges nüüd kardan käia Sinuta,
sest küllalt on sammhaaval astuda.

3. Kõrbes ja soodel rägastikkudes, mind juhata!
Et ma ei eksiks ududes ja öös, siis juhata!
Juhid mind kindlalt, Sind vaid jälgin ma,
sest küllalt on sammhaaval astuda.

4. Piima ja mee — Piibli elu maa. Wiimased
tähed piiblist õpitakse alles töötatud maal.

5. Elu ühise kuningas all — kus kaovad õerumised.
Alguses nimetati suguharusid nime järel,
pärast olid nad terwik — Iisraeli rahvas.

Elu töötatud maal Heebr. 12; 22—24. walgel.

Oleme saanud Siioni mäe juurde — lõplikule seiskohale enda edasi astumise suunas.

Taewase Jerusalemma juurde — taewased kodanikud. Mitmetuhande ingli juurde — ofasaamise Jumala inglite ilmaga, sest ümbritsevad meid alati pühad olemused. Ofasaamise efitijündinud jumalalastega. Jumala juurde. Pühade waimude juurde — ofasaamise lahkunud waimudega. Riputamise were — Kolgata were juurde, mida siin lõpmata wajame.

Wajadus on jõuda töötatud maale, sest kui ilmub Jäsand pilwedes, wõiwad vastu minna ainult selle maa kodanikud.

Koguti jumalagajätmise koosolekuts. Astusid üles

4. Murede hetkil, waevus raskeimais, mind juhata!
Kergitad valu hellalt trööstides, mind juhata!
Taevast ka jälgid last ju ala Sa —
sest küllalt on sammhaaval astuda.

5. Varjul' Su rüppe, Imearmastus, mind juhata!
Õpetus kalleim: vaikne usaldus, mind juhata!
Risti all rahu magust maitsten ma —
sest küllalt on sammhaaval astuda.

paljud oma soowe wiimaseid andes lahkumiseks. Kuuleme hüüdeid kaugelest Egiptusest — sinna waja töötajaid, waja palju palweid.

Paulus külwas palju filmapiisaraid teiste pärast. Kas teeme meiegi seda?

Hea oli olla koos. Nüüd aga jälle wõitlusisse. Esmene wõit peab olema walude — Talle wõit; siis wõime kui lõukoerad wõita pattu. Jlm. 5; 5—6.

Misjuguust mõju awalidame enda ümbruskonnas. — Wida loewad teised meist. Palge poolest jätame jumalaga. Waabeldes lahkumaid piibli ijkuid — Jakob, Mooses, Taawet, Elias ja meie Önnistegija ristil, on need aulised lahkumised. Kõigile jumalalastele on määratud see lahkumine.

Olid need mõtted, mis kuulsiime ilusate päewade lõputundides. Walgus laiati rahwahulk. Kandfid rongid, laewad paljuid kaugele.

Önnistused jääwad aga püsima igawiku wäärtustena.

B. W.

Andke mulle lapsed . . .

„Andke mulle lapsed . . . ja ma teen terve maailma katoliiklastis“

Nii ütles tuntud jesuiitide juht. Teame oma igapäevaste tähelepanekute järele, et selles lauses on palju tõtt. Väikest last maadates ei tea meie, mis taft saab — oleneb sellest, keda laseme oma last kasvatada: kas kõrged ilusad eeskujud, meetlem ümbrus, kõlblised mõjud woolivad teda, või on ta sunnitud oma võrsumisaegu saatma mööda kefet tühi- seid, rohkem — pahelisi isikuid, kes temaft loo- wad isiku oma näo järele. Juba warakult tahab laps kasvatufes kaasa aidata see isiklik kurjus, kelle mõidukäiku praegu maailmas tähele paneme. Kuid Jumal, kes tahab, et kõik inimesed peawad õndsaks saama, igatseb ka lastele anda selle töotuse wilja.

Selles wastastikkufes mõitlufes mõiwad inimesed ka kaasa aidata. Nad mõiwad oma lastele jumaliku walgufega täidetud õpetajaid — kaswatajaid leida. Usulistel põhimõtetal juhitatamad koolid asutada ja oma lapsed ka nendesfe koolidesfe panna.

Me mõime õnnelikud olla, et Tallinnas Ühenda- tud Usklikkude Hariduseltse ettevõttel juba töötab farnane algkool ja algab käesolewal sügifel juba oma

teist tegemusaastat. Olgugi, et kool läinud aastal wähefe õpilasarwuga töötab, mis tingitud ofalt ehk natukene hilisest alguseft läinud aastal, wõis ta ühe aastafe töö järele suuri õnnistustse läbi elada. Aasta lõpuks jäid kooli ainult 3 õpilast, kes mingit usulist läbielamist endas ei tunnud, kuna teised j. o. ligi 90% töotafid oma noore südamega Isfandari armas- tada. Tuntud Soome koolinõunik Salmensfari ütles käesolewa aasta C. E. konwerentsil Wiiburgis, et meie ei tohi kunagi ala hinnata lapsi. Me peame nende noorte läbielamustse tõsifelt hindama teades, et paljud jumalariigi töötajad on leidnud oma Isfandari juba p. p. koolis.

Kool töötab käesolewal aastal 5 algkooli klas- sifa (tulewal aastal awatakse kuues). Õpemaks — 2000 mrk. poolaastas. Soowitaw on, et kogudused ja usulised felfsid oma waesemate liikmete laste eest õpemaksu tafuksid.

Kool asub Karu 16, uuema aja nõude kohaselt ehitatud Juudi gümnaasiumi ruumides.

Kool algab oma tegemust 29. augustil, kuid laste wastuwõtmine on kooliruumides alates 25.—27. augustini ehk wõib ka praegu teatada L. Dahlile, Prit 7 : 8.

Mägedel kaua . . .

Klara Sinik.

Läbilõikav vile teatas auriku päralejõudmist. Reisijad sattusid teatud ärevusse igauks otsides sadamasillal sõelawa publiku seast omakseid, tutta- waid. Siis langesilla kinnitades rüsin, jooksmine, tertvited, naer ja nutt.

Reelingu ääres seisew kõhetu noormees hallis mantlis, koolimütsiga, jälgis kõike seda ükskõik- selt, näol kahvatul apaatne wäsimusilme omane inimesile, kes weedavad suurima osa omast ajast kinniseis ruumes. Viimaste reisijate maabudes hakkas ta ka maale minema kandes wäheldast reisukorwi ja mingit piklikku kasti, milles nähta- wasti wiul. Sadamasilda mööda tuli rutates valge- juukseline, meelespea silmlega, plikahtu piiga. Noormees kergitas müsi.

„Tere Helmi,“ ja kohe lisas õiglase imestusega: „Küll oled sina, olete Teie, suureks kasvanud, ei taht tundagi.“

— „Ütle aga julgeste „sina“ Artur,“ vastas too avameelselt seltsimeheliikult tugevasti kätt pigis- tades. Siis selleks puhuks mahapandud wiulikasti võttes oma kätte lisas säravi silmlega: „Kui hää, et tõid kaasa oma wiuli, võime vaheti mängida, ehkki mu vana klaver just parimas korras pole. . . Nüüd siis tule ruttu, muidu saan Ellalt tapelda, kartis ikka, et hiljaks jään — nii oligi.“

„On siis preili Ella nii vali?“ — Helmi naeris.

Ainult korraarmastaja — muud midagi. Aga mulle ei meeldi tulla liig vara, pigemini jään veidi hiljaks . . .“

Sadamast pöördus tee alla kastanipuid, millede õisküünlad juba puhkenud. Artur hingas lõbuga mitmesugust kevadlõhnust wirtsit õhku. Ta muu- tus elavamaks, põsile ilmus kerge puna.

„Milline õnn, elada sellises suurepärasel loo- duses. Too on juba hoopis teine, kui linnamüüride vahel. Olen südamest tänulik, et kutsusite minu.“

— „Ah jäta. Küsitav, kas meeldibki sulle meie juures nüüd. Mõnigi asi on muutund. Nimelt — ema ja Ella. Nood on usklikud nüüd.“

Artur võpatas.

„Usklikud“ kordas ta mõtiskledes . . .

„Sellest ei kirjutanud Ella — kui kutsus minu.“

— „Imestad sa selle üle. Minu meelest oli see ka kummaline. Aga ilusaid laule laulavad sääl palvelas. Noid oskan minagi — õpetan sulle, kui tahad.“

„Õnnelik olen, Jeesus mul on,“ ümises Helmi oma ette.

„Arvad, et tohime laulda nii — mina sinuga?“

— „Miks siis mitte? Noid laulavad ju kõik.“

— „Me ju valetaksime, lauldes noid?“

— — — — —

— „Noh, me pole ju õnnelikud Jeesuses.“

Suve õhtul.

— „Siis ei tohi seda öelda lauluski.“

— „Aga mis see siis teeb? Sa, Artur, oled ka vist mõni pöörnud hing. Või tahad saada selleks?“

— „Ei ma pole. Aga saada tahaksin, kui see — võimatu ei oleks.“

— „Miks siis võimatu. Peab aga paluma, ütleb ema.“

— „Sa oled ju päris väike misjonär. Aga kuidas on su enesega?“ küsis Artur vaevaga püsides tõsisena.

„Noh, ma tahan rõõmus olla, vaheti minna pidule, lõbusasse seltskonda j. m. Aga ema alati keelab — ka koolipidulegi.“

— „Kas ei leia sa, et usklikud noored, polegi nii väga peanurutajad. Nad on ju ka üsna rõõmsad. Või on Ella nukrustaja nüüd?“

— „Vastupidiselt. Nukrustaja oli ta enne, nüüd mitte enam. Aga see on kõik nii teistsugune. Ma ei saa aru sellest“ lisas hajameelselt.

*

Uksel võttis tulijaid vastu Ella. Ta sarnanes öele, oli vaid veidi õrnem, väiksem, kui Helmi.

Ta surus soojalt sugulase kätt öeldes „teretulemast“. Külaliste auks olid toad kaskedega ehit — lilled laual.

Arturi valdas kohe hubane koduõhkkond. Lapsena veetis alati suve maal tädi pool, nüüd mõne aasta pärast tulles oli kõik endine. Täditütred vaid olid kasvanud suureks. Mäletas Ellatki kapriisse, rahutu lapsena. Nüüd oli ta teistsugune — vaikne rahu paistis kitsaist näojoonist. Esimesel parajal hetkel tahtis küsida, kuus omanud ta usu. Võib olla, teadis ehk Ella midagi, mis aitaks kergitada saladuslist loori, ümbritsevat tema arvates usklike ja selleks saamist?

Rannal jalutas terve kärarikas seltskond noori nautides suurepärasest õhtut. Meri oli tore. Vihase kõhinaga paiskas ta omi valgeis vahuharjes laineid rannale soolaseid piiske kõrgele pitsides. Noorusvärsked hääled huilgasid, kisasid läbisegi püüdes merekohinas üksteisest üle karjuda.

Artur Tammisho vaid jalutas vaikivana, mõtted kuskil mujal vist. Ta nagu ei sobinud siia, oli nii erinev teistest. Kui saaks ka olla kord õige südamest rõõmus? Nautida elu, ei midagi mõeldes.

Miks peab siis tema alati juurdlema, mõtlema — rahutu olema? Ka tema oli kord olnud õnnelik, aga kadunud oli see viirastusena jättes talle näriiva tühjustunde. Ta läks hajameelselt vaadates enese ette. Oli jäänud maha teistest, kes juba kadunud teekäärta taha. Äkki jahmatas. Ella ootas teda üleni kastet purpursesse helki, mida heitis õhtupäike lainetele. Nüüd läksid üheskoos, vahe-tades mõne fraasi.

— „Vaata, millise seletamatu ilusa värvingu omab meri praegu,“ ütles neiu. „Ja see kauguses sine-tav kitsas neemeriba, kas ei ole see tore?“

— „Sa armastad merd, Ella?“

— „Igas ta avalduses, eriti tormisena nagu praegu.“

— Mere ligi on lahedam hingata. Siin avardub pilk, olen tähele pannud, et rannaelanikkude seas vähem väiklust, kitsarinnalsust. Inimesedki siin algupärasemad, kui mannerielanikud.“

Neiu naeratas.

„Idealiseerid randlasi. Siingi leidub väiklasi, piiratud iseloomu. Ja mõni mannerielanik, ei tea kuidas, on ometi omanud merihinge.“

— „Erandeid ju tuleb igalpool ette“ kattis end Artur.

Vaikides käisid viivu pilgud vahuharjes laineil. Siis ütles Artur tasa hääle värisedes:

„Ella, kas tohin sinult küsida, kuis omasid — usu?“

— „Tundsin, et mu endine elu on tühi ja väärtusetu. Ei rahustunud millegagi. Vastikuks läks moodne kunst, kirjandus, moodsad inimesedki. Taipasin, et õnnatud noored, ei tea isegi mida tahavad. Siis lugesin usulisi teeme käsitlevaid töid. Eriti meeldis mulle Sienkievitschi „Quo vadis“ Kui kahju, et ma ei ela tol ajajärgul, nood olid õnnelikud inimesed, mõtlesin. Siis läksin kord emaga koosolekule. Olin üllatet sellest, mis nägin säääl. Nood inimesed tuletasid meele Sienkievitschi esimesi kristlasi. Mulle hakkas meeldima nende seas. Tahtsin ka saada üheks noist. Ja paludes saavutin selle. Oli palju võitlusi, raskusi, kahtlusi ennem, aga Issand aitas kõigist üle. Ja nüüd räägi sina, oled ju nii rahutu, tahaksin meeleldi teada, mis sul viga?“

— „Olen palju õnnatum, kui sina, Ella. Mind on usuprobleem alati piinanud — juba lapsena otsisin lahendust sellele. Mu vanemad, nagu sa tead, ei teinud palju tegemist usuasjega. Ema vaid pidas kinni väliseist vormidest, õpetas hom-miku-, õhtupalved, ent jumalamõiste oli segane. Midagi vägevast, suurt, mida peab kartma. Isa oli materialist, ta üldse eitas usku. Kasvin ükski, haiglase väga tundelise lapsena. Pisemgi laitus mõjus musse, püsis meele kaudu — piinavana. Ikka juba lapsena oli mul tunne, et elu kõik peaks olema hoopis teisiti. Peaks tulema aeg, mil algan „õiget elu“. Mis ma selle all mõtlesin, oli selgusetu veel. Kord kutsus mind keegi kaaslane p. p. kooli. Olin siis 11 aastane. Säääl räägiti häast karjast, kes armastab lapsi. Tahtsin saada üheks Ta tallekest. Ja sellepärast palusin tihti

põlvitades pisarsilmil oma voodikese ees. Sellises olekus tabas mind isa. „Mis lollused need on. Kes on seda poisile õpetanud? T'ast peab saama mees, mitte vagatseja. Et see viimane kord on — täna. Häbi, ise mees, nutab kui vana memm.“ Isa tauniv laitus mõjus musse otse halvavalt. Enam ma p. p. kooli ei läinud. Ent tundsin, et olen kaotanud midagi võrratut, kallist. Hiljemini kadus ju kõik, kaotin igasuguse usu, ununes ka too lapse-põline mälestus. Kuid mingi rahutus jäi musse, ei saa nüüdki vabaneda tundeist, et kõik peaks maailmas olema hoopis teisiti. Olen oma noo-ruse pääle vaatamata palju kannatanud, pidin ära andma ainukese inimese, kes mõistis mind — armastas. Elu on nii mõtetult tühi. Tajun, et tühjust mu hinges võiks täita vaid usk. Aga ma ei saa uskuda Jumalasse, kes tuli lihha, et kanda meie patte . . . Juba isa materjalistlik ilmavaade avaldub ka minus.

Siiski — nõnda ma elada ei taha. Mis kasu mu kannatusist, milleks mu uurimused, õppimine, mu kurbus ja rõõm. Kord tuleb lõpp sel ja mi-dagi ei jää järele sest. Maksab siis üldse näha vaeva, maksab siis elada? Kui oleks usk, nagu sinul igavesse ellu, see tõstaks üle kaduvuse piiride. Aga ei saa ju panna end uskuma vä-gise. — Kui sa teaks, millised mõtted, kahtlused, piinavad mind. Kuid rääkida sellest oleks asjatu. Paljust ei saa ju aru minu piiratud mõistus,“ lõpetas Artur kurvalt.

— „Sa tahad mõistusega tulla usule — võimata see. Piibel ütleb, pisut on, mis meie mõistame, ja: „lihalik inimene ei saa kätte, mis Jumala vaimu asjad on.“ Usk on Jumala armuand, isegi skeptik võib teda omada vaid palvega. Sellepärast palu Artur — teist teed ei ole. Sa ei pea olema nii kurb, küll saabub sinugi tund“ . . .

— „Tahan jälgida Su nõuannet, kuigi näib või-matuna see.“

Olid jõudnud teiste juure — nüüd mindi koos mööda merikallast koju poole. Päikese loojades jäi tuul vaiksemaks. Kustus, kahvatus värvidemäng lainetel. Meri oli nüüd hall — värvitu.

*

Ruttu möödus suvi. Kirjutiivaliste liblikatena lendasid päevad üksteise järele, üks ikka kirevam, värvikam kui teine. Juba oli heingi niidet, õuna-puude pisikesed rohelised nupud valmind sahviti-seiks õunteks. Oli saabund september. Ja täna oli pidu. Kahekordne. Pühitseti Helmi sünnipäeva, mis pidi kujunema ühtlasi Arturi lahkumispöoks. Sest juba homme pidi ta sõitma tagasi linna.

Aeda vana õunapuuga alla kaeti teelaud. Puude oksisse peideti kirjud laternad, õhtu saabudes pidid süütuma need muinasjutuliselt valgustades juba kolletama lõõvaid puid.

Praegu olid noored elutoas, kust kostis klaveri-mäng, laul. Arturgi oli rõõmsam, elavam, kui muidu. Või oli see vaid väline mask, varjuks sisemisele tühjusele? Sest muidu ta seltskonda ei armastand, viibis meelsamini ükski. Ella silmitses teda mõtisk-

ledes. Peaaegu emaliku tunde äratas tas kõhetu närviline sugulane. Teades ta kannatusi, oleks häämeelega aidanud teda. Kuid võis vaid paluda ta eest. Sest Artur otsis, tahtis usku, aga püüdis seda saavutada mõistusega. Palju olid nad rääkinud selle üle, kuid Arturi piinasid endiselt kahtlused. Palvelas ta käis, kuid kunagi ei mõjund tasse kõned. Laule vaid armastas, oli tihti liigutet kuuldes noid. Suvejooksul oli õppind mitmedki noist viiulil. Eriti eelistas kurbe igatsevaid viise. Praegugi mängis oma armsaimat: „Mägedel kaua“... Helmi saatis klaveril. Laulu lõppedes oli Artur kadunud toast. Ei ilmud nähtavale ka siis, kui teised kogusid juba teelauale. Pööningul, värskelt lõhnavail heintel, heitles ta hing raskesti Jumalaga. Pimedusvõimud ei tahtnud taganeda võitva valguse eest, mis kõigest hoolimata teed murdis purustades kahtluste kantse.

Oli see võimalik, et sellist mõju avaldas too laul, mängitult enamaltgi — palju kordi? Ei. See oli vaid tilk karikas, mis ääreni täis ja ülevoolama hakkas nüüd.

„Küllalt kaua, olen eksinud mägedel... kadunud lambana... Olen väsinud — haavat. Ise ei pääse kahtlusist, raskusist, rägastikest — päästa — oh Issand. Sa surid ka minu eest... Aita mind, muidu hukkun...“ Nii leidis teda hää karjane, kes tulnud otsima ja õndsaks tegema, mis kadunud. Hetkega kadus kivina rinda muljuv raskus — nagu poleks olnudki. Ja hõiskav õnn täitis noore südame, saavutand rahu. Kellegi tähelepanemata tuli ta alla pööningult. Elutuba oli tühi, aias süüdeti laternaid.

Artur võttis klaverilt viiuli ja läbi avat akna kostis kaunimana kui kunagi enne:

„Mägedel kaua, nagu lamma eksisin“...
Kärdlas.

George Williams.

Kristlikkude Noormeeste Ühingu asutaja. V. Jõrni järele J. S.

5

Ja niisugune eesmärk oli Kristliku Ühingu esimestel noormeestel. Nad tulid kokku ja palusid sihikindlalt seda, mida vaja oli neile ja teistele pühaks eluks ja siis läksid nad välja teisi sisse kutsuma. Hiljem peeti iga päev lõuna-palvekoosolek Aldersgate tänaval, ja igal neljapäeval, mil oli eriliseks palveaineks „usklikkude vanemate laste ümber pöörmine,“ juhatas G. Williams ise koosolekut, kui oli linnas.

Erilisel viisil töötasid Ühingu liikmed nende seas, kes pühapäeviti lõbutsesid Paddingtoni jaama juures, ja Londoni Hydepargis olid nad esimesed tänavajutlustajad. Nad pidasid kortermajades pühapäeva-õhtuti jumalateenistust ja laupäeva-õhtuti seisid noored inimesed lõbukohtade ja teatrite ustel, et sisseminejaid Ühingu palvetundi kutsuda ja isiklikult nende peale mõjuda.

Ühel sõbralikul koosolekul osutus, et nelikümend noort inimest olid kutsed saanud selleks eelmisel laupäeval lõbupaiga uksele.

Williams pidas suurt lugu ühingu teostatud saadikute konverentsidest. Keegi saadik jutustas Darlingtoni konverentsil, et ta mõni aasta tagasi viibinud ühel konverentsil Londonis. Uue elu ja tulidusega tulnud ta koju ja mõne kuu jooksul tuli viis noort inimest Issanda juurde. Nad kõik on nüüd evangeeliumi kuulutajad, ja see on huvitav kuulda, et üks neist kuulub Inglisse riigikirikule, kaks on baptisti vaimulikud, üks on independent ja üks metodist.

Hiljem, kui Williams oli tähtis kaupmees, korraldas ta igal aastal Radley hotellis sõbraliku koosoleku, millest võtsid osa Ühingu alustajad ja komitee liikmed. Siin peeti kallid viieminutilised kõned. Kord jutustas ühel niisugusel koosolekul keegi õiglase shotlane otse eesistuja vaimuka kõne järele, ta olevat igatsenud aastate kaupa komitee liikmeks saada, et võiks öelda Radley hotellis, kui

palju tänu ta võlgnevat kellelegi Ühingu liikmele. Ta tulnud paljude aastate eest Londoni ja jäänud seisma käimisest väsinult Highgate'i väravavõlvi alla. Seal hakanud keegi noormees taga kõnelema. Kui viimane saanud teada, et ta olevat ilma sõbrata Londonis, viinud see ta ühe kaupmehe majja. Nii juhatanud tundmata noormees ta tunni aja jooksul „leiva otsa“. Ta ei olevat oma heategijat iialgi näinud, aga tal olevat sest tunnist suur armastus niisuguse ühingu töö vastu, mille liikmed tunnend end kohustatud olevat levitada lohutust ja õnnistust.

George Williams oli ja jäi selle imelise liikumise hingeiks. Ta nägi oma ees ikka uusi ülesandeid ja ikka jälle küsis ta: „Mis võime nende noormeeste heaks teha?“

Mure noormeeste päästmise pärast oli tark Jumal pannud südamele, mis oli nii suur armastuses ja ustuvuses. Seepärast töötas ja palus ta väsimata, et peletada noormeeste hingevaenlast ja juhtida nad Kristuse juurde.

Üks ühing tekkis teise järele. Tublimad mehed pandi sekretärideks ja väsimata hoolega muretseti otstarbekohased ruumid ja kanti eeskujulikult hoolt edasipüüdjate noorte inimeste eest.

Tungiti ka maale ühinguid asutama. Williams üüris omale suvekorterit harilikult niisuguses maakonnas, kus ei ole olnud veel sellist ühingu, ja katsus siis seal niisugust ellu kutsuda, mis talle alati õnnestus.

Kui ta viibis 1852 a. äriasjade pärast Pariisis, külastas ta pühapäeval koosolekut metodisti kirikus ja küsis jumalateenistuse lõpul ühelt noormehelt, kellelega oli hakkanud juttu vestma: „On teil siin pealinnas kristlikku noormeeste ühingu?“ — „Ei“, kõlas vastuseks, seda korraldada siin lõbudelinnas on vaevalt võimalik.“ — Siiski külastas Williams sealseid mõjukamaid kirikujuhte

ja mõned kuud hiljem moodustati pastorite Monodi ja Pressense kaasabil esimene ühing, mille kuju järele tekkinud palju ühinguid, milliseid leidub nüüd Prantsusmaal.

Samal aastal alustas keegi noormees Londoni ärimajast õitseva ühingu Adelaides Austraalias, ja varsti tekkisid Kristlikkude Noormeeste Ühingu Kalkuttas, Montraelis, Bostonis ja teistes Põhja-Ameerika linnades.

Londonis tekkis üks hoone teise järele, kuni viimaks ehitati Williamsi väsimata töö ja suure ohvrimeele läbi — ta oli üks neist viiest, kes andsid 100000 marka — suur hoone Exeter-Hall, Ühingu keskpunkt. Williams vaatas selge pilguga ühingute rahvusvahelist ühendust ja oli üks neist 15 saadikust, keda saadeti 1855 Pariisi linna Kristlikkude Noormeeste Ühingu maailma konverentsile.

Saksamaal tekkisid noormeeste ühingu juba 11 aastat enne Kristlikkude Noormeeste Ühingu alustust Londonis ja töö on ikka edasi läinud; siiski on Williams üsna omapärasel viisil tööd noormeeste seas elustanud ja annud neile uue võimsa tungi, mis vältab tänapäev edasi.

Need olid noorpõlve päevad, mis olid Williams'il käes, ja ta selge mõistus ühines sooja südamega kõike tegema, et noormeest, kes tundis oma tähtsust avalikus elus, Kristusele võita.

Kas oleme me sammu pidanud hingedevoitmis-töös ärkava noormehe iseteadvusega? Paljudes kohtades ei saa tagasi tõrjuda kurba tõde, nagu oleksid noormeeste ja meeste ühingu hoiuajad ja varjupaigad kristlikkudele inimestele ehk vagade vanemate pogadele selle asemel, et nad oleksid sõjariistade töökojad ja sõjakoolid Immaanueli püha sõja tarvis.

Hispaania wennad.

D. Mcofi järele D. W.

6.

Fray Konstantiino kõned ei olnud mõjuta jäänud, seda tundis Karlos pea; ta tajutas ta nüüd iga võimalust ja luges wennale uuesti testamenti kohta ja seletas neid. Ka enese pöörmisest wõis ta nüüd wadamaalt rääkida, teda mõisteti.

See, mille omandas Don Karlos wawaga, suure otjumiise ja wõitlemisega, oli keewamerelisele Don Juanile peagi kättesaadaw, omane, ja enne kui ta märkas, waatas ta ju teisel pilgul endistele kommetele; — mitte hugenotti, ketser, ei, — waid küpsemaks muutunud waated, — nii mõtles ta.

Sel ajal oli ka Don Juani kihlus Donna Beatrice'iga. See liiwendas ta õnne ja tegi ta veel wastuwõtlikumaks kõigile iluiale, hääle, kõrgele.

Ainult Gonfalvo, kes walas alalijelt oma paha tuju süüta Karlosile, ei juutnud ta sõbrustada. Sageli pahandus ta: „Gonfalvo haigus waid tafistas, et ei wõi talle mõõgaga peos wastata!”

„Wõiks ta ka mõõka hoida ja hobuse selga ronida, oleks ta teistgugune,” rahustas Karlos. „Ta on parem oma wenda-

dest, tark, energiline; ta waim tahaks teguteda, ei lepi kitsaste oludega. Mul on waid kaastundmus temaga; — oh, oleks tal meie õnnis lootus, Juan, kuidas kannaks ta siis oma toormat! Kas ei peaks meie agaramalt omi lõpmata warandusi neile jagama, kel ei ole midagi? Kas ei ole see patt, kui matame eneste kindlustuseks meie usaldatud talendi?”

„Tõde jääb ja peab wõitma”, hüüdis Juan rõõmsas julguses.

„Jah, ta peab paistma — ka läbi wene ja leefide,” ütles Karlos taja.

„Kas sul ei ole usku, wend?” uuris Juan, „sellist usku kui mul tõesse ja wabadusse?”

„Ma usun Kristust”, wastas Karlos lihtsalt.

Neis lauseis erinesid nende hinged; kaks sügawust, milliseist pidi taswama jõud kannatada ja wõidelda. —

Don Juan, tõrd unele õpetusele wõidetud, liitns ruttu uskikuduga; ju nägi ta waimus uues usus ühendatud Hispaaniat, nägi uusfündi seltskondlikus elus, jegamata

Mispärast peame nägema, et nii palju noormehi kogub punase lipu ümber ja miks tunnevad mehed üldse nii vähe huvitust ristiusu vastu? — Me wajame George Williams'i sarnaseid mehi, keda Jumal wõiks sarnasel viisil oma tööle tarvitada. John. B. Mott, kes nägi 83-aastast Williams'it Pariisi konverentsil, jutustab, kuidas ta sellest liigutatud saanud, et George Williams'il wõimata oli neile jutuainele jälgida, kuna aga ta elu peamõte veel ikka wäsinud peaaigus töötas. „Olete teie”, ütles ta äkitselt kõnet katkestades, „olete teie kunagi kohanud noormeest ja ei ole temaga rääkinud Jeesuse Kristuse üle?”

Seda pidas Williams oma eluülesandeks.

4. Varustus.

George Williams ei kuulunud suurte hulka inimeste seas, eriliste waimuandide suhtes. Mis erilisel viisil ta kõlblikuks tegi, noormeestele Kristuses juhatajaks olla, asetus waimlisel ja tegelikul alal.

Ta põhimõte oli: „Kristlik noormees peab hea teenija olema.” Ta ise on seda põhimõtet täieliselt teostanud oma elus. „Ma tahaksin olla äris nii aus ja püha, nagu teeksin kõik Kristusele,” ütleb ta, kui tõusis kõrgemale kohale, sest ärijuht oli pea märganud, kuidas tublidus ja ustav õiglus ühendusid selle alandliku Jeesuse jüngri juures. Tal on uuel kohal sisseostjana nii hea tagajärg, et äri kaubaajamine tõusis enam kui 600.000 marga peale aastas. Inimesed, kes end lasevad walitseda Pühast Waimust, on alati tublid teenistuses. Talupoisina lahkus George Williams oma isa talust ja viimaks oli ta mõjukama Inglismaa kaubamaja eesotsas, ja wõis oma palgast anda sajadtuhanded jumalariigi tarvis.

rahu. Paljud ta uuesti sõpradest jagasid ta usku, sest meelitawad olid need sõnad, petlikud unistused; tõssemad jagasid Don Karlosi waateid, kes teadis enam wõitlustest, kahtlustest.

Ka Donna Beatrice pidi Juani õnneist osa saama, ja Juan otjastas talle sügawama saladusena uuesti usust rääkida. Karlos kahtles ka siis: kui kergesti wõis üks sõna äraandjaks saada, ja paljude armiate elu oli siis kaalul! —

Wimaks ometi rahustus Don Manuel de Santillanos'i auahnus: Don Karlos määrati kõrgele kohale, — ufuteadusliku kolleegiumi liikmeks. Praaß Fernando de San Juan, agar luterlane, tuli noorele õpetlasele wennalikult wastu. Ka Kooßtri wendi, kes igatseid jumalariiki, pidi ta külastama ja troostima. Wapjelitus ufalduses waatasid nad ta peale; ta lahke troostijõna, kindel usk waigistajid tormi ja kiinitajid nõrkemid.

Don Karlos ei olnud enam unistaja, ei, ta oli wana aabliuõ uhtus, — nii tunnistas Don Manuel nüüd tõsise imestusega. —

Weel oli uskikudude elu rahuline. Püha walitus aga tegutses salajas: Roomast anti ussi juhtmõõre ketserluse wastu wõit-

lemiseks. Tarragoona piiskop Gonzalez de Munebraaga, juutide ja mauride vähem tagakiusaja, määrati Sevilla peainkvii-toriks.

Hirmuteade, mis täitis kõiki kurbusega, hävitas kristlaste rahu.

Juliaano Hernandez, eeskiajaja, oli wangistatud!

Sepp, kellele ta uut testamenti oli näidanud, oli ta ära annud. Ei olnud enam lootust sellele truule sulasele; kord püha walituse kätte langenud, polnud enam pääsmist.

„Mu usuisa“, kaebas Karlos walujaile pisarail, „ma ei saa sulle enam üalelda, mis ja mulle oled! Meie ei näe teine teist siin, — wõib-olla aga seal — seal . . .“

Ka Don Juan heitis meelt. „Ta on kadunud“, õhtas ta mures.

„Ometi ei wõi ka hirmsaima wangla seinad Jumala lõpmata halastusele taksituji teha. — Kuid need hirmsad, hirmsad piinad.“ hüüdis Karlos: „ma tahaksin neid endale ette kujutada, kuid ei juuda!“

Don Juani walbas hirm. „Kas ta teab kõik?“ küsis ta wärisewal häälel.

„Kõik. Üks sõna temalt wõib kõik rikutada. Kuid jeda sõna ei tule. Meie ei wärije eneste, waid tema, selle truu sulase pärast.“

„Mii täiesti usaldate teda? — Ta on metskuis kates, üski piin ei jää talle tulemata. Nad teewad kõik, et . . .“

„Waihi, waihi! Palume, wend, et See ei jätkas teda, kellele ta nii palju õhwerdanud.“

Wennad langesid üksteise kõrwal põl-wili; walugatäidetud jüdameist tõusis waike palwe Wägewaima trooni poole.

Ka pühapäewajel koosolekul Donna Isabella de Baena majas walitises liigaw kurbus. Lõsaja pehme hääle rääkis sõnu elust ja surmast, kiidulauluga lõppes tõsine kooswiibimine. —

Selge, täherikas õõ warjas ninnawat maad.

Wennad ei tahtnud weel koju minna; jõe äärde astiwide alla juhtisid nad omad sammud.

Juan olesk wenna pärast paremal meelel mujale läinud; siin wiis tee neid just triaani eest mööda. Kuid kiirelt sammus Karlos, nagu tahaks end jundida lähenema sellele, mis täitis teda kibedusega.

Mii sammusid nad läbi puerta de triaani, mööbusid laewajillast ja jõudsid nüüd wana losji sammastähti.

Juan, kes aimas wawalt, milline palaw eestpalwe liigutas wenna walutawat südant, leidis, et triaani kõrwal ajaw dominikaaniklooster näib sama hirmuärata-wana, kui tarbetud triaan üs, mille pime-dais mõwialuseis nii paljusid õnnetuid ootasid lõpmata piinad ja hirmsaim surm.

Walitises wainus. Alki haaras Karlos wenna kää ja waatas talle uuriwast otsa: „Kas mõtled weel meie lapseunistustele, Juan?“

„Jandia reifuse? Meie armastatud isa otsimisele? — Üks sõna sinult, ja ma olen walmis! Megi oma õnne Donna Beatrice'iga lütkatfin siis ebas!“

Karlos naeratas. Jfka weel sama wana, kergestiüütiw noormees: otustamine ja täbeaamine on talle üks; terve jõud ja tahtmine ühele tööle!

„Ei waja me otjimisest kangel, Juan, mis ihtajime maa peal, jeda leiame taewas, jest mul on õnnis teadmine, et ka meie kallis isa leidis tõe.“

„Määgi mulle kõik,“ hüüdis Juan, „kuidas said ja teateid?“

„Lõsaja, meie truu sõbra kaudu. See, mida kuulsin juhulikul Doloresilt ja de Seefolt, arenes minus etekujutusel, mis ootas kinnitamisest. Waimaj sain Lõsajalt: ta teab, et julge tõetunnistaja Don Rodriigo de Valer oli meie isa sõber ja kannatas ühes temaga uju pärast. „Kullamaa“, mille nad leidsid, õige ja ainus doraado, on jama, mis õnnestab ja tõstab meid; ihus ei näe meie aga enam oma isa.“

„Miks ei? ütles Juan pettunult, „Mu tark, kuid kartlik wend wõib siin eksida! Ma ujun ikka weel, et leiame. De Valerit ootas wangla, Santillanos y Menajal wõeti warandused, ja ta jaabeti maalt wälja; enam ei julgenud nad kuulsale aadeli-prefonnale teha; ja miks ei peaks nüüd isa kuskil kangel õnnemaal olema ja meid igatsedes ootama? Mina leian ta, kui sina ka wäsid; kus on tahtmine, seal on ta tee!“

Dotamata sõnum mõjus taske. Ta lapse-põlwe unistus seisis ta ees, kuhuwalt, järawalt, wäriwikkalt; nii lähedal näis täde-minek, et oli waja waid käsi sirutada. Tor-milijelt löi ta jüda, ta silmad äraajid, mees wärijes; peaaegu pahandus ta wenna üle, kes pidas asja lõpetanuks. — Kui küsits weel onult, see peaks ju kõik teadma! Kuid ei, tarkust, ettewaatust! Dunford oli ju kül-lalt kriitiline, oma enese kindlustuseks oli tagasihoidmine tarwiline. —

Järgne wühapäew tõi kurwa teate. Käskjalg tuli Mueerast: Wana Dieego Mon-tos on juremas, rääkis ta, ja tahab oma ameti härrale enesele üle anda ja armas-tatud nägu weel kord näha.

Mii oli tänane kooswiibimine Donna de Baena juures Juani lehtkumissõhtuks. Soojad sõnad, jüdamlitud käepigistused saatsid Juan teele.

„Dieta polegi see lahkumine“, kinnitas Juan, „kuu aja pärast olen ma jälle tagasi!“

„Kui see on Jumala tahtmine“, rääkis Lõsaja tõsijelt, „Tema on ülem inim-mõtteist!“ —

Teisel hommikul saatis Karlos wenda. Oli jälle kewad, päew täis lilledõhna ja linnulaulu. Puhtalt sinas taewas ja peegeldus kastetilgatestes.

Karlosil oli palju wennale meelde tule-tada. „Ara unusta mu sõnu Dieegole, Juan, ka Doloresile. Anna talle wäikesed raamatud, mis panin ju kotti, ehk on nad talle kasuks. Tecwita mu haigeid, ja kui ja jälle tuleb, siis pead mulle kõik ja kõi-gist jutustama!“

„Kõik — kõik, wend, ära muretsel! Wähe aega oleme lahkus, Karlos, kui seal kõik jälle korras, tulen tagasi. Aeg on kallis, teda peame kasutama.“

„Mine siis Jumalaga, mu Juan!“

„Nägemineni! — Rõõmsa nägemineni!“ Nende teed läksid lahku. Teenri saatel ratsutas Don Juan oma kauge eesmärgi poole; üksi ja jägawastilikutatult pööris Don Karlos linna tagasi.

Mii rõõmsalt, wabalt ja kergesüdamli-selt oli wend lahkunud, nii julgelt wõitis ta kõik, mis astus tal teele wastu; sellise

rõõmsa julguse ees pidi mõnigi takistaw kiwi teelt kaduma!

Weel kord mõtles Don Karlos nende wiimase kõige kõneluse peale. Talle omale olesk troostiks teada, et armastatud isa on kangel maifest wiletsusest, tõerigis, ja ta uskus jeda nii; Juaniile aga ei meeldinud see mõte: juhtumuskriisast sõit kullamaale oli nii jägawaste ta ettekujutusise wajumud; wõitlus ja wõit, — millist unistas fantas-tiline pois, jeda tahtis mees läbi wiia! —

VII.

San Jfodro mungad olid põgenenud! See oli ootamata löök tublike kristlaste-kogudusele. Mis teha? Samuti, mis nüüd ometi tehtud, wõis arwamata raskest taga-järgi terwele kogudusele tuua. Ta oli kui weerew lumepall, mis kaswab häwitawaks lawiiniuks ja matab hirmsa wõimuga kõik enese alla.

Meelheitel külastas Don Karlos Lõsajaat, kes tõsijelt, kuid rahulijelt tulewale õnnetuisele filmi waatas.

„Kaksteist on põgenenud“, kinnitas Lõsajaat, „wendade otjuje järele jäi igalijhel wabadus oma arwamist ja kaalumisest mööda talitada. Kes kartsid, põgenesid hädaohu eest.“

„Sa fray Kristobal — fray Fernando?“ kogeldas Karlos.

„Nad on kangelanenägiwad, truuud; nad anduwad Jumala kättesse igal pool, — samuti peame ta meie tegema; jest kui nüüd mõni meie liitmeist nii mõtlemata olesk ja lahtuks linnaist, siis oleskime kõik kadunud. Siin fray Kristobal kiri, mille tõi mulle keegi wend, see näitab teile lähemalt oluforda.“

Leht wärijes Karlosi käes, tähed kust-sid ta silme ees; ta pidi end jundima kirja lugema.

Undes kirja tagasi oli ta jurnukahwan. „Südametumistuse-piinas põgenenud; ei wõinud enam kloostriseadusele alluda. — Ja meie? — Jumal aidatu meist! Ta kaitsku neid wahwad, kes jäid klostri! — Ma tahan neid külastada, iwaranis fray Fernando't.“

„Seda Teie ei tee, jennor,“ hoiatas arst, „meie ei tohi hädaohu efile kutsuda. Du Teil sõnumit wendadele, usalbage jeda mulle; arst peab igalepoole minema, õpetlase man-tel warjab ta jüdamemõtteid.“

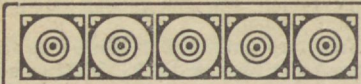
Kogenud südametundja nägi jelle kart-liku iseloomu piina, aimas, et noormees tardab jurnahäda.

Drnalt ja troostiwalt rääkis ta temaga. „Me ei tohi hädaohu wälja kutsuda, liig palju oleneb jest. Teie eriti, jennor, peate ettewaatlik olema, Teie juba olite meie kasuks ja wõite tulewikus weel olla. Peak-sin ma langema —“

— „Hoidku Jumal selle eest!“ karjus Karlos.

„Me peame kõike arwesse wõtma“, üt-les Lõsajaat kindlalt; „ka fray Jfjodrooro, Don Juan Ponce de Leon ja teised on samas hädaohus. Uued jõud peawad nende asemel astuma. Teile, Don Karlos M-darez on antud jüdamlitult rääkida, Teie tunnistate jeda, mis ujuje ja mida elafite läbi, ja wõite weel paljuile õnnistuseks olla. — Siisti tulgu, mis tuleb, elu wõi kannatamine, ärge kartke, Jumal on nende poolt, kes hüüawad teda hädas appi!“

(Järgneb.)

Esimestel sajangutel etendab Aleksandria linn suurt ja tähtsat osa kristlikus mõtlemistöös ja uue usulise ilmavaate loomisel. Püüti paganluse, eraldi kreeka, sügavamõteliste ilmavaate süsteemidele vastu seada ristiusulist, mis selguse ja sügavuse poolest ei pidanud milleski järele jääma eelmistest.

Tükk aega püüavad ristiusulist mõtlemist puhtad hoida paganlikest mõjudest Tertullian ja Irenäus luues seks apostililise usutunnistuse.

Esimene ristiusu professor, Aleksandria Clemens, aga avab ukse paganlikele mõjudele ristiusu kirikus. Clemens lõi kristlikul alusel ühe nii laialtulatliku ilmavaate, milleni vaevalt ükski pärastine usuteadlik töö küünib. Selle ehituse kindel alus on Kristus. Ka ehituse palgid ja kivid on piiblist võetud, kuid selle ühendav lubi on kahtlemata toodud kreeka mõteteadusest. Plato on see suur meister, keda Clemens oma mõtete töenduseks Kristusega kõrvuti tsiteerib. Seal aga, kus Jumala ilmutusmõtted Clemensi ehitusse tühjad kohad jätavad, teeb ta lihtsalt laenu Platolt. Nii nirises paganlik mõtteilm ja müstika ristiusu puhtasse jõkke andes veele omapärase värvingu. Oli ristiusu kirikus aegu, kus ta püüdis hoopis uputada piibli aluseid. Meie kirjutus ei võimalda neid mõjusi pärastises kristlikus müstikas jälgida, seisku nende algus siiski meie silmade ees.

Jumal, keda omas ilmapildis kujutab Clemens, ei ole enam otsekohe piibli Jumal. Seal, kus piibel pühas aukartuses lautab vaikimise loori üle Jumala olemise, püüab ta kreeka müstilise mõtlemisviisiga tungida „ligipääsemata igavesse valgusse.“ Jumalamõiste on varustatud paganlike müstiliste mõtekujutustega: „Vahettegemata üksus“ ja „omadusteta olemine“ j. n. e.

Esiplaanile kerkib upsakas teadmine — „gnosis.“ „Teadmine (gnosis) on enam kui usk,“ lausub Clemens. Mitte tegelik südame puhtus ei ole see, mis püütakse — see on võhikutele —, vaid kõrge gnosis — teadmine. Siin lahutatakse kaïneist piibli piiridest. Tegelikult on müstiline Jumala mõistmine temale tähtsam, kui igavene õndsus ja see on piibli müstika peapeale panemine, kus teadmine ja mõistmine taguplaanile astub ja tegelik pühitsus esiplaanil on. Seega astus usk teadmiste ja teaduste etteotsa, mis usule nii palju kahju kõigil ajal toonud on.

Kristus on Clemensile kreeka „logos.“ Need omadused, mis Jumalal puuduvad tema mõttesüsteemis, antakse Kristusele. Logos on Jumala teadvus ja ainus osa millega ühendusse astub ilmaga.

Tegelikult aga elasid välja ja praktiseerisid uut müstikat üksiklased ja mungad. Nad lausa võistlesid kreeka müstiliste sektidega. Püüdsid nad ju ka tegelikult üht ja sama: loomuse surematust.

Vaikimise, vaatleva mõtlemise ja liha suretamisega püüti tegelikult vaimuliselt läbi elada müstilist Kristuse sünni enda sisemuses. Seda salapärasest Jumala ilmutusest ja valgustusest püüdis kõige abinõudega saavutada üksiklane. See tõstis teda üle hariliku usuinimese, — salapärase, taipamata: „Kristus meie sees.“ Ja mis ei tee inimest kõig selleks, et olla ärakorraline ja suurem teistest!

Clemensi poolt alustatud usuteaduslikku tööd jätkavad Origenes ja eraldi Athanasius. Viimase erilisse juurdlemisalla kuuluvad Kristuse inimliku ja jumaliku olemise vahekorrad. Siit välja arenes tegelikku usuellu ulatav põhimõtte: ka usuiline inimene võib pea täieliselt endas inimliku loomusega ühendada jumalikku loomust. Seda mõtet võtavad üles erakud ja mungad. „Kristus meie sees,“ ei ole nende arvates mitte üksnes Jeesuse õndsas läheduses osadus, vaid tõeline Jumala loomuse omamine. Ka välis jumalateenistuses ja selle viisis ilmutub kas varjatud või ilmsi paganluse jäänuseid. Jah, kõige saatuslikemaiks saavad harilikult õpetused, milledes tõde ja vale seginevad. Kerge on vahest tekitada liikumist, mille arengus alles end ilmutav täiesti ta piibli põhitõdedest kõrvale kaldumise inetused.

Hommikumaa kiriku viimane saavutus ses sihis on Dionysius Areopagita nime all tuntud kirjutuste kogu. Siin on kuhjunud kõik, mis eelmistel aegadel hommikumaa kirik mõteteaduses, rituaalis ja munga harjumustest saavutanud. Palju on ses töös uusplatonikult, Prokluselt, maha kirjutatud.

Siin üks lühikene katkend: „Kõik mõtlemine ja tundmine tulevad maha panna. Kõik mis tunnud ja mõeldud võib saada, mis olemas ja olemata meelte tegevuse seisma pannes tuleb müstikult tõusta olemise üksusse, mis üle igasuguse olemise ja mõtlemise seisab. Siit tuleb temal laskuda müstilisse meelemõistuseta pimedusse, kus tunduvad vahekorrad kaovad, sel teel, et harilik mõtlemine seisma pannakse. Tuleb täieline üheks saamine äratundmataga, kus hing üheks saab Jumalaga.“

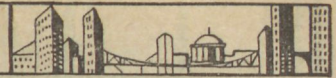
Jumal on Dionysius üteluste järele „üleolev olemine,“ „ühendus üle iga ühenduse.“ Nii jätkuvad need ütelused. Kõik eitatakse, mis kuidagi viisi positiivne ja ettekujutav.

Nii tõuseb „eitav teoloogia“ üle asjade ja nähtuste paljuse, kõrgema põhjuse ja olemise suure üksuseni, kuna „jaatav usuteadus“ ühest suurest tundmata üksusest alla tuleb paljuseni. Kui kõik lõpeb, siis tuleb suur üks Jumal, kellest välja hooavad kõik olemine ja kõik nähtused. Nimeta nimetamata saab paljunimeliseks: Päike, tähed, tuli, vesi, elu j. n. e.

(Järgneb.)

Wälismaa teateid

III. rajariikide C. E. konverents peeti tänava vabalinnas Danzigis. Eestist võtsid osa 6 saadikut: vennad õp. Tannebaum, Joh. Laar, B. Koljo, P. Sink ja õed R. Verus ning C. Veske. Poolast oli sõitnud ümber 400 noort. Konverents kestis 29. juunist—3. juulini. Muuseas peeti kaks suuremat koosolekut kuulsas ja suures Maria kirikus ning Messe saalis. Oli ka laeva sõit Danzigi lahes. Üldiselt olid koosolekud väga õnnistatud.

Järgmine rajariikide konverents peetakse, kui Jumal lubab, tuleval aastal 10.—13. aug. Helsingis, kuhu Soome vennad-õed meid suure armastusega ootavad.

Pikem kirjeldus järgmises numbris.

Soome teadete põhjal olevat oma tegevuse lõpetanud Vaimulik Seminar, Vernigerodes. Avaldame kaastunnet, seda enam, et meiega tuntud töötegejaist on hariduse saanud sääl.

Hiinast. Jumal on ikka us-tav. Praegu elavad Hiina kristlased raskes läbikatumisajajärgus. Palve-

lad, piiblid ja teised vaimulikud raamatud riisutakse neilt ja põletatakse. Vägivaldse võimuga sunnitakse neid salgama Päästjat, kuid tihti keset suurimat häda on leidnud nad varjava kää. Nii Hunjanis otsustasid komunistid põletada kristlaste palvela. Misjonär saanud teada sellest, kogus kõik kristlased palvelasse ja küsis neilt, kas olevat nad valmis surema Kristuse pärast ja palves vastu võtma vaenlasi. Kes ettepanekuga ühines, tegi risti oma nime juurde kirikuraamatusse ja jäi palves ootama. Varsti kogus palvela ümber kuni 5000-line rahvahulk. Met-sikult nõuti surma kristlastele. Rahva-juhid nõudsid, et punane lipp palvelale lehvima seatakse, kuid misjonär vastas: „See palvela on Issanda pä-ralt!“ Suure usujulgusega palusid krist-lased edasi, laulsid vaimulikke laule. Sääl nägemata käe sunnil pööris met-sik rahvahulk tagasi, valgus linnavalit-susse ja hävitas sääl kõik, mis ette juhtus. Linnavalitsuse liikmeid haavati raskesti. Kaitseväge oli jõuetu takistama määratsevat rahvahulka, sest

vaid taevased legioonid, kes kaitsesid palvelat, võisid võita teda.

„V.“ ainetel.

Oreli asemele Jazzband. Keegi New-Yorki õpetaja William H. on oma ki-rikus jutluste ja palvete asemele sead-nud tantsud ja usulise müsteeriumi. Oreli asemel saadab Jazzband. Rahva osavõtt on suur. See on nende jumala-teenistus. „Vernost“.

5. Euroopa C. E. konverents peetakse käesoleval ajal s. o. 8.—14. augustini Bu-dapestis, Ungari pealinnas. Peateemiks on: C. E. Noorus, Tema vaated ja ees-märgid. Kõneleajatena esinevad konve-rentsil paljud tuntud jumalariigitoõtegi-jad: Modersohn, Savuin, Kroeker, Schürmann, Blecher, Podmaniczky, Lassahn, Achenbach, Kelly. On ooda-ta paljuid külalisi. Eraldi igatsesid Un-gari C. E.-lased oma hõimurahva eest-laste esitajaid rohkemal arvul enda juurde nendeks päevadeks, kuid ka-juks võivad esitada eestlasi ainult liidu-juhatuse liikmed: välissekretär, Boris Koljo ja „Noorte Elu“ toimetaja W. Rakles ning v. Koovit.

Kodumaa teateid

Pärnust Ev. Kristlate vabakogudus pidas oma tänavuaastase konverentsi Jaanipäeval ilusas Pärnu linnas, mis on olnud väga õnnistatud. Osavõtjaid oli rohkesti kokku tulnud üle maa. Samal ajal pidas E. Baptisti Ühen-dus oma konverentsi — ka Pärnus. Olid sel puhul suuremad koosolekud. Seega muutub Pärnu õieti konverent-side linnaks, sest loodetavaste peetakse järgmine C. E. vaimulik konverents ka seal.

Jumal õnnistagu tööd, mis Tema auks tehakse!

Soome metodistid ühes oma noor-tega Helsingist past N. Tuomenokse juhatusel külastasid Jaanipäeval Tal-linna metodiste. Sel puhul peeti suu-remaid koosolekuid Lilienthali palve-las ja vabaõhu koosolek Harjuvärava-mäel, kuhu oli ilusa ilma tõttu roh-kesti kuulajaid kogunud. Juba varem nelipühi aeg külastas Tuomenoksa Tal-linnat. Tulevaastal olla Tallinna me-todistidel kavatsus vastukülaskäiku korraldada Soome. Kaasa olid sõitnud ka mõned päästearmeelased.

Suvised maakondade konverentsid peetakse nagu möödunud aastalgi Pai-des ja Narvas. Leiame neist vaimlist jahutust ja kosutust kõrbe-teekäi-jaile suvisel ajal, mis vaimliselt sa-geli masendav ja väsitav. Paides peeti 23.—24. juulini ja Narvas 6.—7. aug. Kõnelejaiks on tulla lubanud vennad: P. Sink, Freimann, Sarov ja Pitkjaan. Ette on nähtud teemilised kõned noorte

usuolu süvendamiseks. Palugem, et Issand neid päivi võiks õnnistada!

Soome esindajana võttis osa Danzigi konverentsist v. Paavo Attila. Tagasi sõidul Helsingisse peatus Tallinnas ja laulis raadio ringhäälingus 3 ilusat lau-lu. Arasõit oli lennukil.

Eesti esindajana võttis osa Viipuris ärapeetud Soome Vabakiriku ja C. E. liidu aastakonverentsist õde Helene Vendt andis ära Eesti noorte tervitused.

Kodumaale jõudis nelipühi kolman-dal pühal vend Joh. Vühner Inglis-maalt, et end siin tervislikult parandada. Soovime vennale kosumist ihu kui hinge poolest!

Narva C. E.-lased kavatsesid omale kodu ehitada. Seni on nad üüritud ruumides pidanud asuma, mis pealegi on olnud kitsas ja õieti kitsaks jäi pärast talvist ärkamist, mil palju uusi võitle-jaid juurde tuli. Muidugi on see suur jõupingutus aineliselt vaeseile Narva usklitele. Loodame, et vennad õed kellel võimalust on saavad armsaid Narva sõpru toetama nende ettevõttes. Nagu kuuleme on juba maaala muret-setud, kuhu uus C. E.-laste kodu kavat-setakse püstitada ja sügisel algab ehi-tus. Kellel südames aidata võib oma andeid läkitada: A. Sildos, Vester-valli t. 16-c k. 2. Narva. Usume, et nägev ja rikas Isa Narva sõpru siin häbisse ei jäta, kes nii palju juba sel-lepärast palunud on!

Baptisti noorte konverents peeti käesoleval aastal Rakveres 12.—14. juu-

nini suurel osavõtul. Konverentsi ka-vas oli muu hulgas kontsert tuletõrje seltsi koduses aias, kus umbes 70 laul-jast koosnes võimas baptisti noorte koor esines. Eraldi tähelepanu jõudis kõita Rakvere oludes ennenägemata ühiskeelpillikoor. Konverentsil esines Karl Kaups temale omase mõjurikku-sega „Patu probleemi“ üle, Rooma 1:17 —32 s. põhjal. Kahjuks aja puudusel pidi ta oma ettekannet osalt kärpima, osalt kokku surutult kuulajale ette tooma. Kuid loodame, et kunagi meie usklikkonna raamatulaualt võime leida K. K. raamatu põhjalikuma käsitusega nim. terve Rooma raamatu ning eriti käsitatud küsimuse üle.

Mõjurikas oli veel välismisjoni koos-olek, kus kõnelesid kolm välismisjoni-näri: endine, praegune ja tulevane — H. Tuttar, A. Liblik, E. Vühner.

Peale selle oli veel äratuskoosolek, sisemisjoni koosolek ja tegelikud koos-olekud. Sisemisjoni koosolekus kõneles muu seas L. Dahl, „Usklikust noorest koolis“, kus näitas ilmaliku kooli ja kasvatuse masendavaid külgi, millede tõttu paljude usklite lapsed maa-ilma meelitatakse. Seda olukorda tõsi-selt hinnates on paljud Tallinna uskli-kud mitmete useltside liikmed juba läinud aastal Ühendatud Usklikkude Haridusseltsi asutanud „Usklikkude algkooli“ ülalpidamiseks. On kindel, et iga lapsevanem, kellel lapse tulevik tähtis on, oma lapse sinna kooli paneb.

Kuulutusi.

Hää raamat on mõndagi rasketel filmapildudel avitanud, elukeerdküsimusi lahendanud ja juhatajaks olnud eluteel. Waimulik kirjandus on olnud juureks õnnistuseks. Mitmed tähtsad Jumalariigi töölised on tulnud trükitud sõna lugemise läbi ümberpöörmisele. Teised, kes pimedusse jõudes ja kes rasketesse wõitlustesse sattudes juba maailma tagasimineku mõtet endas kandsid, leidsid uut walgust mõnest heast waimulikust raamatust. C. E. Liit on endale muretsenud mitmeid farnaseid raamatuid mida wõite omale tellida:

I. Jumalameeste- ja naiste elulood:

1. Sadhu Sundar Singh, kuulus India apostel, kelle elu meile apostlite aegseid Jumala läbielamisi meele tuletab	Hind
40 mk.
2. Hingekarjane Hji — ewangeeliumi walgusele tulnud Hiina õpetlase huwitaw elu töörahwa keskel, kus opium ja ebausk oma wõidukäiku peawad	50 "
3. Chundra Lela. — Selle tähtsa hindu naise tõe järele jänunewa hinge otkimised ja pettumused Buddismis on kõige parem pilt ja tõendus Kristuse ewangeeliumi wõrratust kõrgusest.	25 "

Elu on parim jutlus — nii ka siingi nende elulugude juures.

II. Usuelu käsitawad:

4. Kuidas saab ristiiimeseks? See küsimus paistab imelikuna kuna meie ajal ja meie maal end kõik ristiiimeseks peawad. Selle raamatu kirjanik amerikalane Simons walgustab seda wäga tabawalt ja piiblikult. Tähtis igaühele lugeda	100 "
5. Aralunastamise julgus, rõõm ja kindlus. Wäikene kuid wäga tähtis raamat eraldi usuteed algajatele. Mitmed on sest õnnistust saanud	5 "
6. Meie aja usuimetööd. Tõendused sellest, et Jumal weel elab ja raskemaidki haigeid usupalwetel parandab	40 "

7. Pattihu wastu. Effimised suguelus toowad kõige kohutawamaid tagajärgi. Seda ja wäljapääsu wabadusele on selles raamatus näidatud	Hind 30 "
---	--------------

8. Tee midagi Jeesusele. Wääriline raamat igale jumalalapsele juhtnõörisk	10 "
---	------

9. Minult üks küünal. Kuulsa „jutlustajate wüürsti“ C. H. Spurgeoni paljudest raamatutest, milles nii palju häid eeskujusi küünla maral ette toodud	40 "
---	------

10. Jssanda sisse jäämine. Üks wõiduelu saladusist on Jssanda sisse jäämine.	3 "
--	-----

11. Suur saladus. Jssanda ja ta koguduse wahetord ning Talle pulmad sügawalt siin käsitatud	25 "
---	------

III. Laste kirjandust:

12. Walla Peeter. Hüwitaw jutustus, mis ka wanematele inimestele hea lugeda	30 "
Wigane Liisi	30 "
14. Teedi läikiv nõõp	15 "
15. Sammy Morris	15 "
16. Kõige parem	6 "

Kõiki neid raamatuid wõib huwiga ja kaasa elades lugeda.

IV. Wene keeles:

17. Puteshestwie piligrima. John Bunyani kuulus töö paljude ilusate piltidega	150 "
18. Tolkowatel Biblii	265 "

V. Saada weel:

19. Siioni teekäija, Teekäija Kandle hääled jne., noodid ühes Ameerika Siioni Teek. ewang. laulud terve komplekt.

Tellida wõib raha saates wõi postmarkides adressil: C. E. Liit postk. 284 Tallinn.

C. E.-lased tellige oma liidult!

„Talle kiituse“

noodid on nüüdsest peale saada J. Paalmanni kaupluses W. Karja t. nr. 12 ja Ahju t. 7, krt. 8, Tallinnas.

Teen iga-
suguseid **kellasepatöid.**
Tellimised palun ära anda: Tallinnas, Willardi tänav
nr. 3—10 (hoowis).
Terwitades w. G. Henny.